

Mlaš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 - Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu - Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XIII./STEVILKA 37

CELOVEC, DNE 14. SEPTEMBRA 1961

CENA 2.- ŠLINGA

Ne sila, temveč pravica

Minulo nedeljo je papež Janez XXIII. nenadoma razglasil molitve za mir in daroval v Rimu sv. mašo v ta namen. Istočasno so na njegov poziv vsi škofje in duhovniki po vsem svetu tudi maševali za mir. Le v izrednih trenutkih resne nevarnosti se papeži odločijo za tak težak korak. Storil je to sveti papež Pij X. tik pred začetkom prve svetovne vojne leta 1914 in papež Pij XII. pred začetkom druge svetovne vojne leta 1939. Ves katoliški svet se je poglobil v molitev, zdrznili so se pa tudi mednarodni politični krogi, kajti Vatikan, sedež sv. Petra, ni samo čuvar resnic večnega življenja, ampak razpolaga tudi z najstarejšo, najbolj izkušeno in najbolje informirano diplomacijo na svetu. Položaj je torej zares nevaren.

To potrjujejo tudi pretresljive besede sv. očeta, ki jih je ob tej priložnosti naslovil na katoliške vernike, na kristjane, na vse ljudi, verne in neverne, ki jim je pri srcu mir in blagodat človeštva, prav posebno pa na »tiste, na katerih vest je naložena težka odgovornost za javno blaginjo«, to je na državnike, ki danes odločajo o miru in vojni.

Janez XXIII. je dejal, da si »pravica ne utira poti s silo orožja, ampak z močjo razuma«. Cerkev že po svoji naravi ne more ostati brezčutna spricho človeškega trpljenja, tudi kadar se javlja zgolj v obliki skrbi in strahu pred neznanom bodočnostjo. »Prav zato pozivamo državnike, da si temeljito predočijo strahotno odgovornost, ki jo nosijo pred zgodovino in še bolj pred Bogom ter jih pozivamo, da se ne vdajo minljivim in varljivim izsiljevanjem. Od modrih mož bo odvisno, ali bo prevladala pravica nad nasiljem prek svobodnih in poštenih pogajanj. Oni naj pripomorejo resnici in pravici do veljave, oni naj zagotovijo osnovne svoboščine in neodsvojljive pravice vsakega naroda in vsakega posameznika.

Smo daleč od tega, da bi pretiravali s danje pojave, ki imajo žal tragični videz vojne grožnje, kljub temu pa smatramo za potrebno, da vse in vsakogar opozorimo na njegove dolžnosti, kot nam to nalaga naša služba namestnika Kristusovega na zemlji in čuvarja njegovih večnih resnic, zapisanih v veliki božji knjigi, v evangeliju. Ne da bi se spuščali v imenovanje oseb, smatramo za svojo dolžnost, da opozorimo na grozotne posledice, ki bi jih mogla roditi vojna, »je nadaljeval sv. oče. Potem, ko je primerjal vojne v zgodovini, ko so se ljudje bojevali med seboj »z ognjem in mečem« - z današnjimi orožji, je ugotovil, da so vojne spreminjale obličje ljudi, pokrajine, celotnega sveta. »In kaj bi se zgodilo danes, spricho grozotnih učinkov novih sredstev, ki jih varljivi človeški duh kar naprej množi v splošno nesrečo?« je vzkliknil sv. oče in nadaljeval: »Odprimo svoja srca in izrujmo iz njih vso zlobo, ki jo je vanje zasejal duh zla ter jih očiščene povzdignimo k nebeškim dobrinam, pri čemer nam bo pa navdžen tudi zemski blagor. Zato se je Cerkev odločila, da v tem žal tako razkosanem svetu sključne vesoljni cerkveni zbor, da zopet vzpostavi edinost med ločenimi brati ter obnovi pristno bratstvo med narodi; bratstvo, ki povečuje Kristusa kot slavnega in nesmrtnega kralja narodov, ki je luč sveta, pot, resnica in življenje.«

Papež je zaključil s pozivom, da naj »vsi skupno molimo k večnemu Očetu luči in milosti, naj razsvetli razum tistih, ki nosijo težko in strahotno odgovornost za usodo sveta ter jih navede na pravo pot, Molimo za narode, da se ne bodo pustili zaslepititi po pretiranem nacionalizmu in nasprotstvih; molimo, da bodo razmerja v človeški skupnosti urejena na temelju resnice, pravice in ljubezni.

Zbor Združenih narodov v senci sile

V zvezi z bližnjo otvoritvijo 16. jesenske letne skupščine Združenih narodov vrvi po vseh državnih prestolnicah mrzlična dejavnost. Vladne delegacije se pripravljajo na potovanje v New York s tihim upanjem, da bo na sedežu svetovne organizacije, katere naloga je, da ohrani mir na svetu, vendarle moč vsaj ublažiti sedanjo mednarodno napetost in preprečiti najhujše, kot se je to posrečilo v korejski in suški krizi.

Ameriški državni predsednik Kennedy je minuli torek v nekem svojem govoru, v katerem je obravnaval tudi berlinsko krizo, ki je dala povod za sedanjo napetost, dejal: »Sodim, da bodo Združeni narodi igrali bistveno vlogo v nekaterih najvažnejših predelih sveta v bližnjih dveh ali treh mesecih. Pri tem ne gre samo za varnost Združenih držav ter svobodnega sveta, temveč najbrž tudi za usodo miru na vsem svetu. Zato upam, da bo bližnja skupščina Združenih narodov izredno pomembna.«

Poleg glavnega vprašanja, s katerim se bo morala pečati, to je berlinsko krizo in z njo zvezano nemško mirovno pogodbo ter ustavitvijo atomske oboroževalne tekme, ki jo je sprožila obnovitev atomskih poskusov v Sovjetski zvezi, je na dolgem dnevnem redu še cela vrsta točk.

Med njimi je tudi južnotirolsko vprašanje. Na seji ministrskega sveta minuli torek na Dunaju je na predlog zveznega

ministra Kreiskega sicer bil sprejet sklep, da odpotuje številna delegacija tirolskih strokovnjakov v New York, toda najnovejši razvoj dogodkov je polil precej hladne vode na južnotirolsko navdušenje na Dunaju.

Veriga terorističnih dejanj v Italiji

Italijanska policija je aretirala večje število avstrijskih in nemških študentov, ki so se podali z avtomobili (in z vizumi) v Italijo. Poleg počitniške prtljage pa so vzeli s seboj »Molotovljeve coctails«, bombe iz plastične snovi in drug material za teroristične podvige. Pet takih »bojnih skupin« je položilo bombe v Rimu, Trientu, Monzi, Veroni in Riminiju skoroda istočasno. Vsaka taka skupina je obstajala iz dveh ali treh mladih mož, ki so jih italijanski policaji aretirali in pripravili k priznanju, da so bili izvežbani v Innsbrucku in tam prejeli tudi bombe.

Italijanska vlada je takoj protestirala na Dunaju. V dunajskih uradnih krogih vlada velika zadrega. Italijanske obtožbe, da gre za izvežbane avstrijske teroriste zavračajo, češ da atentatorji pripadajo »svobodnozemu« FPOe. Pri tem pa pozabljajo, da bi tudi ta stranka naj bila uradno zastopana v avstrijski delegaciji pri Združenih narodih v New Yorku!

Volilna pravica za Kmet. zbornico

Bližajo se volitve v Kmetijsko zbornico, stanovsko interesno zastopstvo kmetov. Volitve bodo 19. novembra, vendar je treba, da se vsi volilni upravičenci že sedaj brigajo za zagotovitev svoje volilne pravice, kajti le tako bodo mogli soodločati z volilnico o močeh, ki bodo pravilno in odločno zastopali naše interese.

Volilni imeniki

Sestava volilnih imenikov je zadeva občin za njihovo območje. Le tisti, ki bodo vpisani v volilne sezname, bodo imeli pravico voliti dne 19. novembra.

Pogoj za vpis v volilni seznam je izpolnitev posebnega formularja (Wähleranfrageblatt) pri občinah. Ponavadi ga dobi vsak volilni upravičenec dostavljenega na svoje stalno bivališče. Ako pa ga ne bi dobil, ga naj zahteva na občini. Tisti, ki ima volilno pravico, mora ta formular sam izpolniti in podpisati. Le kdor je zaradi boleznih zadržan, temu lahko formular izpolni in podpiše kaka druga oseba njegovega zaupanja. Oseba, ki je formular izpolnila, pa neposredno jamči tudi za pravilnost navedb. Osebam, ki se v času izpolnjevanja formularjev volilnih upravičencev nahajajo izven občine, je treba formularje dostaviti tja, kjer se nahajajo (osebam, ki so v oskrbi kakega zavoda, ali na obisku). Formularje je treba izpolniti, podpisati in vrniti na občino do konca meseca septembra.

Kdo ima volilno pravico?

Po zakonu imajo volilno pravico: fizične osebe (posamezniki) brez ozira na državljanstvo (torej tudi nedržavljanji), ki so pred 1. januarjem 1961 prekoračili 20. leto življenja in sicer niso izključeni od volilne pravice v koroški deželni zbor (n. pr. zaradi kazenske obsodbe) in so:

a) posestniki kmetijskih ali gozdnih gospodarstev ter tudi neobdelanih zemljišč, ki so pa trajno v kmetijski in gozdnogospodarski rabi ter merijo vsaj 1 ha.

b) užitniki (Fruchtniesser) in najemniki (Pächter) kmetijskih in gozdnih gospodar-

stev ter zemljišč v kmetijski ali gozdno-gospodarski rabi, ki merijo vsaj 1 ha, a samo ako kmetujejo in gozdarijo (gospodarijo) na lastni račun.

c) osebe, ki opravljajo glavno poklicno kmetijsko ali gozdarsko delavnost na Koroškem (n. pr. mlekarji, perutinarji, čebelarji), vseeno ali imajo kaj zemlje ali ne.

d) osebe, ki so bile vsaj 10 let lastniki, užitniki ali najemniki ter so se v tem času ukvarjali s kmetijstvom ali gozdarstvom ter se po tej dobi niso oprijeli kakega drugega poklica in ostali v kmetijstvu (rentniki, prevžitarji).

e) vodilni nastavljenici kmetijskih in gozdarskih obratov na Koroškem, ki so upravičeni do samostojnega vodstva in zunanega zastopstva teh obratov (vodilni upravniki, gozdarji gozdni upravniki, ki so gospodarski voditelji, ravnatelji veleposestev).

Volilno pravico pa imajo tudi pravne osebe (na primer zadruga planinskih pašnikov, gozdne gospodarske skupnosti, sosesčine in društva, pa tudi župnije in druge cerkvene pravne osebe), ki so lastniki (ali pa užitniki in najemniki ter gospodarijo na lastni račun) kmetijskih in gozdnih gospodarstev ali neobdelanih zemljišč v stalni kmetijski ali gozdarski rabi na Koroškem, ki merijo vsaj 1 ha.

Volilna pravica je načeloma osebna in jo more volilni upravičenec izvrševati le sam. Vsak ima samo en glas.

Pri pravnih osebah (zadrugah, župnijah) izvršuje volilno pravico tista fizična oseba (posameznik), ki je upravičena, da pravno osebo zastopa na zunaj (načelnik, župnik, župni upravitelj i. pod.). Ako je več oseb upravičenih do zastopstva ene pravne osebe more voliti samo ena in sicer na temelju posebnega pooblastila. Pač pa mora tudi tak zastopnik imeti sam volilno pravico za koroški deželni zbor (glej zgoraj).

Če sta zakonca (mož in žena) oba solastnika, užitnika ali najemnika kmetije, gozda ali pa drugega kmetijskega zemljišča nad 1 ha, imata oba volilno pra-

Prošnja prijateljem!

Bližajo se volitve v Kmetijsko zbornico. Te volitve so za vse naše gospodarje velikega pomena, kajti gre za zastopstvo stanovskih interesov kmetijstva, ki vprav danes preživlja težke čase. Skrbeti bomo morali, da bodo naši interesi zastopani po razsodnih močeh našega zaupanja.

Volitve so pa zvezane s stroški, ki jih bo treba pokriti. Ker gre za naše skupno zastopstvo v Kmetijski zbornici, se podpisana stanovska organizacija obrača na vas. Vsak prispevaj po svojih močeh! Ta prispevek bodi tudi dokaz, da živimo in rastemo iz naše lastne moči.

Tej številki smo priložili položnice in prosimo Vas, da se jih poslužite. Kdor hitro da, dvakrat da! Bog plačaj!

KMEČKA GOSPODARSKA ZVEZA

URADNE URE

Pisarna Narodnega sveta koroških Slovencev, Krščanske kulturne zveze ter Kmečke gospodarske zveze je odprta vsak dan razen sobote od osmih do pol ene. Uradne ure predsednika Narodnega sveta so vsak četrtek od 10. do 12. ure.

Če je torej zakonska žena soprostnica, mora tudi ona biti vpisana v volilni imenik. Pazite na to pri izpolnjevanju formularja (Wähleranlageblatt). Isto velja za užitkarje.

Kdo je lahko izvoljen?

V glavno skupščino morejo biti izvoljene le fizične osebe, ki imajo same volilno pravico (glej zgoraj), so avstrijski državljani ter so dne 1. januarja 1961 prekoračili 24. leto starosti in imajo stalno bivališče na Koroškem. Kandidati za okrajne kmečke zbornice in krajevne kmečke odbore morajo imeti stalno bivališče v ustreznem okraju oziroma občini.

Za veljavnost kandidatur je potrebna privolitve volilnega upravičenca z lastno-ročnim podpisom ustreznih izjave (Zustimmung).

V prihodnjih številkah vas bomo sproti obveščali o vsem potrebnem in važnem. Zaenkrat pa vse naše gospodarje opozorjamo, da izpolnijo pravočasno formularje za volilne imenike (Wähleranlageblatt), na podlagi katerega bodo vpisani v volilne imenike pri občinah. Nadalje pa opozorjamo, da ne dajejo svojih podpisov na kake druge izjave, ki bi jih zahtevale kake nepooblašene privatne osebe.

- KRATKE VESTI -

Oto Habsburški se je pritožil na Ustavno sodišče, ker zvezna vlada ni sprejela njegove izjave, s katero se je odrekel vsem svojim zahtevam na vladarski prestol Habsburžanov z namenom, da si tako omogoči povratek v Avstrijo, iz katere je po odstopu leta 1918 bil izgnan njegov oče, zadnji cesar Karl. Sodišče je od vlade zahtevalo vse akte v tej zadevi, da jih preučijo.

Nobelov nagajenec Russel je moral v zapor, ker je zaradi kaljenja javnega miru bil obsojen na dva meseca. Znani filozof in njegova 60-letna žena sta se bila obenem z 80 drugimi osebami udeležila demonstracije proti atomskim bombam po londonskih ulicah ter sodelovala pri »sedeči stavki« pred britanskim parlamentom. Russel ni hotel plačati denarne kazni, s katero bi se bil mogel rešiti zapora.

Nakupovalna panika je izbruhnila na Poljskem, kjer so ljudje navalili na živilske trgovine in začeli na veliko kupovati živila. Paniko so zbudili premiki sovjetskih čet na Poljskem proti zapadu. Ljudje so se ustrašili, da je vojna pred durmi.

Politični teden

Po svetu . . .

Ta jesen je sezona atomskih gob

V 12 dneh septembra, meseca gob, je letos zrastle v Sovjetski zvezi 7 atomskih gobanov v nebo in povzročilo mednarodno napetost, ki nas spominja na leta 1914 in 1939, ob izbruhu prve in druge svetovne vojne. Vendar je danes položaj povsem drugačen. Človek si je izdelal nova, strašna orožja, katerih grozote si niti predstavljati ne moremo, kajti rušilna učinkovitost atomskih bomb je sicer znana, niti od daleč pa še niso raziskane strahotne posledice atomskih žarčenja na zdravje ljudi in živali ter obstoj rastlinstva. Vpravo to je, kar daje sedanji mednarodni krizi njeno pošastno podobo.

Odgovornost za sprožitev sedanje krize leži izključno na strani Sovjetske zveze, na ramenih Nikite Hruščova, rdečega carja, ki je po treh letih atomskega »premirja« nenadoma enostransko dal povelje za izvedbo nove serije atomskih poskusov. Zaporedeje poskusov kaže, da se je Sovjetska zveza nanje vsa leta pripravljala, kajti za vsakega izmed teh poskusov je treba več mesecev, če ne celo let priprave, da ima znanstveni, tehnični in vojaški smisel. Razgovori treh atomskih sil v Ženevi (Združenih držav, Sovjetske zveze in Velike Britanije) o ustavitvi atomskih poskusov so bili torej zgolj hinavščina, da je Sovjetska zveza pridobila na času za pripravo novih poskusov, dočim je Zapad miroval, z izjemo Francozov, ki so med tem izvedli svoj atomski poskus. Toda v primeri z ameriški, sovjetskimi in britanskimi atomskimi bombami lahko francosko imenujemo »pasjo bombico«, ki nikogar ne ograža in nikomur ne more škodovati.

In še »raketne vaje«!

Paralelno s tem je Sovjetska zveza napovedala velike vojaške manevre svoje kopne vojske in mornarice, obenem bo pa v prihodnjih tednih izvedla velike »strelske vaje« z raketami. Vsem državam sveta je že sporočila, da se naj njihove ladje v določenem času izogibajo »strelščicam« v Indijskem oceanu. Obenem pa je odklonila britansko-ameriški predlog, o ustavitvi atomskih poskusov v zraku, da bi bila tako vsaj prepričana nevarnost atomskega žarčenja in radioaktivne okužitve ozračja.

Atomske poskuse in napovedi manevrov ter raketnih strelskih vaj pa seveda spremlja bobneča propagandna kampanja. Sovjetska zveza ne grozi samo Združenim državam ampak še bolj njenim zaveznikom, da jih tako spravi na kolena in Združene države izolira ter spravi v osamljenje.

V Združenih državah so namreč sovjetske raketne grožnje dosegle vprav nasproten učinek, kot so si ga v Moskvi obetali. Ameriška vlada se mora resno ozirati na »javno mnenje«, ker pač ondi velja demokracija. In v povojni dobi je javno mnenje bilo izrazito miroljubno. Ljudje so si po dolgi in težki vojni hoteli zagotoviti užitek blagostanja. Zato so imeli le malo razumevanja za dogodke v daljnih deželah preko širokega oceana, v Evropi in Aziji, kjer je ena dežela za drugo padala pod komunistični vpliv. Toda ko je Sovjetska zveza, ojačena po svojih raketnih uspehih, tudi Amerikancem zagrozila z atomskimi bombami, so se le-ti po prvem šoku opomogli in sedaj se med njimi vedno bolj uveljavlja spoznanje, da je boljša takojšnja odločitev, kot pa življenje v večnem strahu. Če treba, tudi odločitev z orožjem in v tem primeru tudi z atomskim. Zato se je zadnje tedne sovjetska propaganda osredotočala na ameriške zaveznike v Evropi in na Daljnem Vzhodu. Ne mine dan, da ne bi Hruščev zagrozil kaki državi v Evropi, sedaj Franciji, potem Zapadni Nemčiji ali pa Grčiji z atomskim uničenjem. Uspeha, vsaj zunanjega, doslej te grožnje niso imele, čeprav jih ne gre podcenjevati.

Kaj Sovjeti hočejo doseči?

Vprašati se je treba, kak namen imajo te grožnje, kot jih človeštvo v svoji zgodovini še ni doživelo. Neposredna sporna vprašanja zaradi katerih je vse to nastalo, postanejo prav majhna v primeri s strahotno perspektivo atomske vojne: Berlin, vprašanje pravice dostopa do zapadnega Berlina in neki kos papirja, ki se mu pravi mirovna pogodba z Vzhodno Nemčijo.

V senci groženj z atomsko vojno je Sovjetska zveza izvedla nekaj ukrepov, ki bodo ostali: Z bodočo Zico in »kitajskim zidom« razdelila Berlin na dva dela ter v železnem zastoru, ki loči Vzhod od Zapada, zaprla edino okno svobode. Pripravlja se, da z Vzhodno Nemčijo, svojim vojnim plemenom iz razkosanja poraženega »tretjega rajha« sklene mirovno pogodbo, ki bo iz nekdanje sovjetske zasedbene cone tudi formalno naredil to, kar je dejansko že, namreč posebno državo in tako dala sedanji razdelitvi Nemčije značaj dokončnosti, kolikor je na tem svetu o dokončnih rečeh sploh mož govoriti.

Zapad je pripravljen

Na Zapadu so sovjetske grožnje v državnih pisarnah doslej sprejemali z mirom. Ameriški državni predsednik je izjavil, da za sedaj vojaški položaj Zapada še ni ogrožen, kljub temu pa bo moral zaradi obnovitve atomskih poskusov v Sovjetski zvezi, tudi Zapad izpopolnjevati svojo atomsko oborožitev, da ohrani svojo sedanjo prednost in s tem garancijo lastne varnosti. Združene države so vprav te dni povečale število svojih čet v Evropi, da bodo zmožne odbiti vsak sovjetski napad tudi z običajnimi orožji. Vendar je jasno, da bi se stre-

. . . in pri nas v Avstriji

Pred proračunsko bitko

Minuli teden je bil ves v znamenju »izvidniških bojov«, ki pripravljajo veliko jesensko bitko za državni proračun. Finančni minister dr. Klaus, ki je pred poletnimi počitnicami izdelal osnutek proračuna z geslom »Upravneženost izdatkov in dohodkov«, se je minuli teden znašel na razgibanem morju zahtev z vseh strani. Moral je spoznati, da ni zadosti sporazum s koalicijskim partnerjem, to je s SPOe, ampak da mora upoštevati tudi razne skupine v lastni stranki.

Morda je Klaus upal, da jih bo mogel s sklicevanjem na prijateljstvo kako potolažiti svoje strankarske prijatelje, toda očitno pri denarju prijateljstvo neha.

Najbolj prizadeti po novem proračunu so vprav kmetje. Med žalostne tradicije koalicijskega proporca spada tudi politika zastopavanja kmetov, ki so doslej zaradi ljube koalicijske sloge vedno morali potrpeti s svojimi zahtevami po pravičnejšem deležu gospodarskega blagostanja ter trdo delati naprej pod pogoji, ki so mnogo slabši, kot za druge stanovje. To poletje so se pa, kot izgleda, kmetje vsega tega zares naveličali in so dejali zveznemu kanclerju dr. Gorbachu, da nočejo več biti vsakoletno žrtveno jagnje na oltarju koalicije. Postavili so vrsto jasnih zahtev, ki gredo od pol milijarde šil. za »zeleni načrt« za pospeševanje kmetijstva pa do davčnih olajšav pri pogonskem gorivu za kmetijske stroje ter pri tako zvanih sosednjih storitvah. Dosedanji sestanki predstavnikov kmetijstva z zveznim kanclerjem dr. Gorbachom in finančnim ministrom Klausom niso privedli do zaželenih uspehov, kajti le-ta sta skušala kmete odpraviti z »načelnim priznanjem« njihovih zahtev, ko pa je prišla beseda do denarja, pa nista hotela povedati, kako daleč gredo v tem pogledu njuna načela. Vsekakor groze kmetje »s tršimi ukrepi«, kot je izjavil predsednik »poslanskega agrarnega kluba« Griessner, kar utegne pomeniti, da bi si agrarni poslanci pri kakem glasovanju v parlamentu morda le vzeli svobodo. V tem primeru bi OeVP izgubila 30 glasov in s tem znašla brez — večine.

Da se zavarujejo, so pa tudi druge skupine v OeVP razglasile »pripravno stanje«. Na zborovanju övp-jevske Gospodarske zveze (Wirtschaftsbund) pri Salzburgu, so gospodarski krogi priglasili svoje zahteve, ki pa gredo bolj za tem, da predvsem odvrnejo po denarnih zadevah preobloženega finančnega ministra od razpisa novih davkov, da iz njih najde sredstva za povečane izdatke. Zato so ga »posvarili pred novimi eksperimenti«. Pa tudi prosvetni minister dr.

ljanje z običajnimi topovi v Evropi kmalu spremenilo v streljanje z atomskimi raketami.

»Mirovni sel« Nehru ni nič opravil

V svetovni javnosti je sedanja zaostritev položaja zbudila globoko zaskrbljenost, posebno ko so predlogi ameriške in britanske vlade glede ustavitve atomskih poskusov naleteli na odklonitev v Moskvi. Tudi mirovna poslanica 25 »neopredeljenih« držav Azije in Afrike, ki so pred nekaj dnevi zaključile svoj kongres v Beogradu, je naletela na gluha ušesa sovjetskih oblastnikov. »Mirovni sel« v Moskvi, indijski ministrijski predsednik Nehru, je moral razočaran oditi.

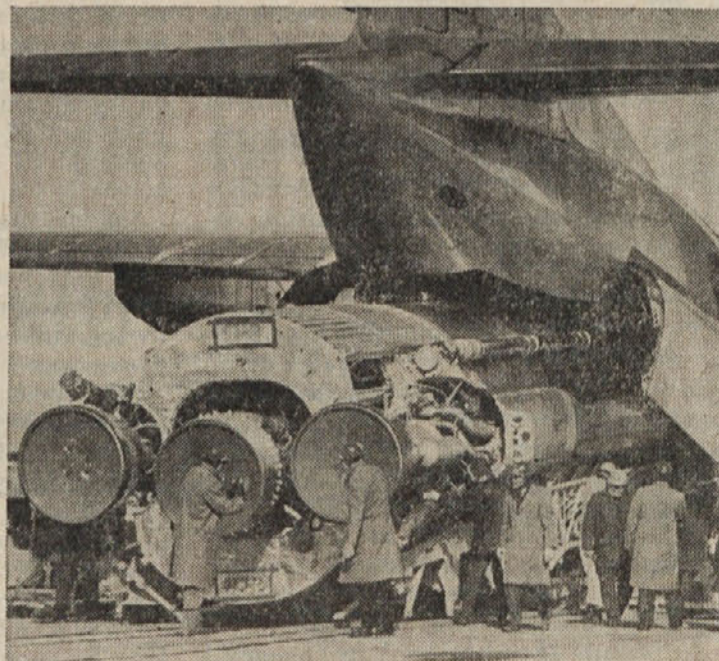
Očitno je, da se je Sovjetska zveza odločila za politiko sile in računa s tem, da bo mogla ustrahovati svet s propagandnim ali pa tudi atomskim orožjem. Položaj je resen in najbolje ga je označil te dni britanski vojni minister Watkinson, ki je dejal, da bi bilo zelo nevarno iz pripravljeneosti zapadnih sil za pogajanja delati napačne zaključke o šibkosti zapadne solidarnosti in njegove vojaške sile. Izkušnja zadnjih petdesetih let namreč kaže, da so »podobni zmotni računi« privedli do dveh vojn s katastrofalnimi posledicami za napadalca. — K temu je še pristaviti, da je tudi brez izkušnje moč z gotovostjo reči, da bi tak zmotni račun danes imel usodne posledice ne le za napadalca, ampak za celotno človeštvo.

Heinrich Drimmel, ki je še pred nekaj dnevi komaj ubranil proračun svojega ministristva pred zmanjšanjem, se je tudi zavaroval. Sklical je svet staršev o šolskih stavbah ter mu naročil, da se posvetuje o pomankanju šolskih poslopij. Svet je z obžalovanjem ugotovil, da zakon o skladu za šolska poslopja leta 1960 ni prejel predvidenih denarnih sredstev, in sicer ne iz državne blagajne in tudi ne iz posojil. Da je bilo moč nadaljevati vsaj že začete gradnje, je finančni minister dal na razpolago denar iz povečanih rednih državnih dohodkov.

Za šole še ni denarja

Glede denarja za gradnjo novih šolskih poslopij pa v novem proračunu še ni nič novega. Je to spretna poteza, kajti starši predstavljajo številno pomembno plat volilcev. Med nadaljnimi zahtevami velja omeniti še fond za gradnjo stanovanj in zahteve Delavske zbornice. Po geslu, da je napad najboljša obramba, je tudi obrambni minister dr. Schleiner minuli teden pri slovesnosti v častniški akademiji v Wiener Neustadtu dejal, da s polovičnimi vsotami ni moč braniti državne meje. Zahtev je torej mnogo in treba jih bo kako uskladiti.

S socialistične strani z zanimanjem motrijo ta »bratski preprič« za denarje za javni blagor v övp-jevski hiši. Vedo, da bodo pri končnih pogajanjih soodločali tudi oni in se zato pripravljajo tudi oni z vso skrbjo na jesensko proračunsko bitko. Njihov namen bo predvsem ohraniti to, kar se jim je posrečilo poleti izbiti iz rok finančnega ministra, po drugi strani pa prepričati, da ne pride do preloma v koaliciji in predčasni volitev. Očitno se drže načela: »Bolje drži, kot lovi gas«. Zato je v svojem prvem običajnem radijskem govoru jesenske sezone podkancler dr. Pittermann poudaril, da bi naj sedanji parlament ostal pri življenju do konca svoje po zakonu predvidene dobe, do spomladi 1963.

Rakete prevažajo z letali v Združenih državah

SLOVENC

doma in po svetu

Obisk č. g. Vinka Zaletela v Južni Ameriki

Slovenski rojaki v Argentini nam pišejo:

Za slovenske izseljence v Južni Ameriki, zlasti pa še v Argentini, je bil letošnji daljši obisk znane slovenskega predavatelja, župnika Vinka Zaletela iz Vogrč na Koroškem, velik dogodek. Kako velik narodno vzgojni pomen je imel njegov obisk, tega se sploh točno ne da oceniti. Vse sobe in dvorane, kjerkoli se je g. Zaletel pojavil, so bile premajhne. Ljudje so po težkem dnevnem delu prevozili velike daljave, da so na platno gledali in občudovali naše kraje, naše gore, naše doline in cerkvice na hribih in krasna koroška jezera, pa naše ljudi, dekleta v narodnih nošah, stehvanje in visoki rej in še nešteto drugih lepote. Znoj je tekel g. Zaletelu s čela, ko je ure in ure razlagal krasne posnetke naših krajev, ljudi in običajev. Toda solze v očeh naših najstarejših in naravnost zamaknjenost v slike naših mlajših so mu bile najlepša zahvala za velik trud, ki ga je imel. Kar naprej je hodil iz dvorane v dvorano, iz ene slovenske šole v drugo. Prenašal je svoje aparate in polne kovčke diapozitivov, ki so jih nekateri hodili po večkrat gledati.

V Buenos Airesu je g. Zaletel obiskal po večkrat vse slovenske domove — v San Martinu, Lanusu, San Justu, Ramos Mejia, Carapachaju, Berazateguiju. Večkrat je predaval v centralni Slovenski hiši, dalje v Mladinskem domu, v slovenskem semenišču v Adroguju, v raznih župniščih, kjer so slovenski dušni pastirji in na mnogih zasebnih stanovanjih, kjer so se zbrali Slovenci iz bližnje okolice. Slovenci, ki se srečajo v tem milijonskem velemestu, se pogovarjajo o Zaletelu (brazilska kriza in druge krize, ki so tukaj na dnevnem redu, jih dosti ne zanimajo). G. Zaletel je razvel slovensko dušo in ogrel naša srca, zbudil naš ponos. Za mladino je bil nepopisen dogodek; videli so domovino, vso polno mavričnih barv in toplega sonca; videli so gore in sneg na njih, česar tukaj nikdar ne vidijo.

G. Vinko Zaletel je opravil v Južni Ameriki veliko narodno delo. Slovenci iz Južne Amerike smo mu iskreno hvaležni za obisk in si samo želimo, da bi čez čas znova prišel in pokazal nove lepote slovenske zemlje.

Jezikoslovec Mirko Rupel — 66-letnik

Pred kratkim je praznoval 60-letnico rojstva dr. Mirko Rupel. Jubilat je po rodu iz Trsta, zaradi je začel obiskovati srednjo šolo, ki pa jo je kjer je vojne dokončal v Ljubljani. Na takrat novoustanovljeni slovenski univerzi je z veliko vnemo in prizadevnostjo študiral slavistiko pri velikanih slavistične učenosti Nahtigalu, Prijatelju, Ramovšu in Kidriču, srbohrvaščino pri Stojčičeviču in Skoku, francoščino pa pri Tesnierju. Že z 22 leti je postal doktor. Dve desetletji je bil srednješolski učitelj, med tem pa se je izpopolnjeval v Parizu ter napisal vrsto znanstvenih del, ki so ga postavila v prvo vrsto slovenskih jezikoslovcov. Poleg učbenikov francoščine, ki so mlade slovenske študente uvajali v Molièrejev in Verlainov jezik, pa je Ruplovo delo najpomembnejše na polju slovenske literaturne zgodovine, kjer je ustvaril več temeljnih znanstvenih del iz protestantske, protireformacijske in baročne dobe. Posebej velja omeniti njegovi knjigi »Slovenski protestantski pisci« (1934) in »Primož Trubar« (1960). Kot slovnica in stilist pa nam je podaril »Slovenski jezik« in »Slovensko pravorečje«, knjigi, brez katerih naj bi ne bil noben slovenski izobraženec. Dolga leta se je v radijskih predavanjih potrpežljivo ukvarjal z nehvaležno, a potrebno nalogo trebljenja plevela na bohotno zarastli njeni našega pogovornega in časnarskega jezika. Bil je tudi vodilno udeležen pri izdaji »Pravopisa«. Leta 1946 je postal ravnatelj osrednje slovenske državne knjižnice, ki jo je organizacijsko preuredil v najmodernejšo ustanovo te vrste v Jugoslaviji. Kljub svojemu obsežnemu znanstvenemu in organizacijskemu delu pa jubilat ni kak mrk, zaprt knjižni učenjak, temveč široko razgledan in družabno prijeten človek. Številnim voščilcem se pridružuje tudi naš list s prošnjo, da nam ne zameri ako se morda nismo vedno pokoravali njegovim slovničnim in pravopisnim napotkom.

Uspeh Slovenskega okteta v Italiji

Mednarodno znani pevski zbor »Slovenski oktet«, ki smo ga pred leti z užitkom poslušali tudi na Koroškem, je nastopil na velikem mednarodnem televizijskem koncertu v Bariju v Italiji ob otvoritvi »Vzhodnega velesjema« (Fiera del Levante), skupno z vrsto drugih znanih umetnikov in skupin iz Italije, Francije, Španije in Združenih držav. Slovenski pevci so poželi največji aplavz poslušalcev, bili so pa tudi deležni najbolj pohvalnih kritik v časopisju. Celotni slavni italijanski pevec Claudio Villa, ki je tudi nastopil na tej prireditvi, je takoj po nastopu prihitel k našim pevcem in jim navdušeno čestital.

Vino, kraljevska pijača

»Voda za žabe, kava za babe, za nas pa vino najbolj ta fino«, so včasih modrovali naši možje. Podoben španski pregovor pa pravi: »Voda za vole, vino za kralje!« in ima prav, ker meni, da je vino kraljevska pijača. Treba je pa vino dolgo časa spoznavati, preden se pivcu odkrije v svoji, resnični naravi. Kdor hoče imeti pri pitju vina pravi užitek in pravo naslado, se mu mora približati spoštljivo, zbrano in v popolnem miru.

Vino je naravna pijača. Trta vdihava z listjem zrak in prestreza ogenj sonca. S koreninami črpa vodo in srka iz zemlje rudninske snovi. V starem veku so videli v vinu kri zemlje. Vino ima v sebi nekaj očarljivega in začaranega. Skrivnostno je že njegovo spreminjanje: iz sladkega grozdnega soka se po viharnem vretju razvije ravnovesje elegantne kisline in sadne sladkobe. S tema dvema poloma je vino polno napetosti in harmonije kot kak akord. Lega vinograda, vrsta in starost trte, njena rast in ravnanje z vinom spreminjajo ta akord iz vonja, barve, arome, bleska, polnote in sladkobe v vedno nove spreminjajoče se kompozicije, ki z nežno podobo lajšajo stiske, odganjajo skrbi, zmanjšujejo bolečine.

Martin Luther, ki je sicer pogosto silno grmel proti pijančevanju Nemcev in proti pijancem, se je pred vinom odkril. »Pivo je naredil človek, vino je od Boga«, je poudaril in s tem izrazil svoje prepričanje, ki ga najdemo že v prastarih verah. Že stari Grki so častili boga vina: Zevs jim je podaril božanskega Dioniza, ki je kot predstavnik rodovitnosti narave hodil s svojim bakhovskim spremstvom po deželi in povsod širil vinogradništvo. Dioniz je bil seveda v najboljšem razmerju s stasitimi muzami, ki so bile v vseh časih posebno naklonjene vinopivcem. Na slavnostnih v čast boga Dioniza so Grki vsako leto pred vsem ljudstvom uprizorjali najnovejše tragedije, komedije in satirske igre.

Tudi v germanski Walhalli, ki si jo v nasprotju z Olimpom predstavljamo bolj kot bavarsko pivovarniško dvorano, so točili vino. Medtem ko so tam zbrani germanski bogovi jedli merjaščevo meso in pili medico, ki jo je nenehno točila nikoli trudna koza Heidrun, je pil Odin, oče vseh bogov, vino. Odin je živel od samega vina, ono mu je bilo hrana in pijača.

V svetem pismu je oče vina Noe. Po vesoljnem potopu je postal kmetovalec in je sadil trto. Mojzes je že izdal vinske zakone. Vendar je napravil vino šele Kristus za simbol krvi in za podobo božje milosti, ki odjema grehe. Z mističnimi silami, ki jih je dobilo vino, je postalo iz kraljevske božje pijače. In ker je za mašo treba vina, se je vinogradništvo širilo družno z vero.

Kakor med ljudmi, najdemo tudi med vini najrazličnejše značaje in temperamente: puste in plehke osladneže, robate in vesele družabnike, težke stare gospode s polno vsebino, čemerne cvičke, kmečke tovariše, ognjevite drzence, šaljive krokerje, površne sleparčke, ki že v grlu ne držijo več tega, kar obljublja na jeziku, jednate filozofe, dobro vzgojene aristokrate, v vretju zaustavljene izhiranje brez moči in soka, jeklene in žilave fante in pusteže.

Vsakovrstne dobre, omamne in bodrilne lastnosti delajo iz vina zaupnega prijatelja, tovariša pesnika. Tako kot pesnik je tudi vino čarovnik, ki dela čudeže. Pivca upijanja, a ta pijanost je podobna ustvarjalni pijanosti umetnika. Ne mislimo tiste pijanosti, ki dela iz človeka glasno, jecljajoče, razsajajoče bitje, ampak pijanost, kakršno opeva Baudelaire:

»Treba je biti vedno pijan. To je edina rešitev. Treba se je napiti, da pozabim na strašni jarem sedanosti, ki nas pritiska k tlom. Toda česa naj se napijemo? Vina, poezije ali čednosti, česar se hočemo. Samo napijmo se!«

Vino je prišlo tudi v legendo. Mistik Seuse pripoveduje, kako je Mati božja ponudila kozarec vode. Jezušček na njenih rokah je pa vedel, da voda ni pijača, ki bi beraču dšala. Pomočil je prstek v vodo in jo spremenil v vino. Tudi Mati božja je spregledala in dejala: »Nočem, da bi bil brat še dalje prisiljen piti vodo, odslej naj pije vino.«

Celo strogi apostol Pavel priporoča Timoteju: »Ne pij več samo vode, ampak vino.«

Lakota zopet grozi prebivalstvu Konga, čeprav je živil zadosti na razpolago zaradi darov iz vsega sveta. Med tem ko se v Leopoldvillu in pristanišču Matadi kopičijo zaloge živil, pa osrednja vlada nima moči, da bi organizirala prevoz v notranjost, potem, ko so čete Združenih narodov te transporte odklonile z utemeljitvijo, češ da ima kongoška vlada itak dovolj lastnih vozil na razpolago. Te pa uporablja kongoška vojaščina za brezsmiselno prevažanje vojakov, orožja in piva. Slika kaže delitev hrane otrokom pri kuhinji neke ameriške dobrotelne organizacije.

Kakor sveti Pavel, obsoja tudi sveti Avguštin pijanost, ceni pa vino, če ga uživa zmerno. Takole pravi: »V mnogih primerih je vino ljudem potrebno. Vino krepi slab želodec, osvežuje medle sile, greje telo, zdravi, če ga nakapljamo na rano, preganja otožnost duše, prinaša veselje in daje prijateljem zgovornost!«

V času, ko so nastale napitnice, ki so nam ohranjene v »Carmina burana« je mojster Ekkehart zapisal: »Nikoli ne bi človek, ki ga žeja po vinu, tako hrepenel po njem, če ne bi bilo v njem nekaj Boga.«

Kako revno bi bilo naše življenje, kolikemu veselju bi se morali odpovedati, če bi ne bilo vina. Ne bilo bi prijateljni gostilnic, kamor se zatečemo pred mrazom in v katerih nam je vino prijatelj. Ne bi bilo vinogradov, ki krasijo naše bregove in jih barvajo veselo zeleno. Ne bi bilo trebušastih steklenic in kristalnih kozarcev, zlatih pokalov in cinastih čaš.

Ne bi imeli senčnih tavern pod košatimi kostanji. Ne bilo bi veselih pogovorov, ki jih vino tako razvema. Ne bilo bi sodov z baročnimi rezbarijami, ne bi radostne trgatve niti rubinastega svetlikanja v kozarcu, ki ga poddržimo proti soncu. V kletih bi v oktobru ne dišalo po grozdju in jesen bi bila pusta in otožna.

Koliko ur v našem življenju bi bilo brez tolažbe, če ne bi bilo tolažbe v steklenici! Vino nam pomaga pregnati zle duhove, pogovoru med enako mislečimi ustvarja poto. Približa nam tujino, priliva komaj klijoči ljubezni pravi žar. Krepča bolnika, poklanja okrevajočemu veselje do življenja in ustvarja pri grenkem slovesu zadnjo trpko sladkost. Navdaja z ognjem mladenci, zbuja sladke spomine in prinaša spokojno vedrost pred smrtjo. In ali ni modrecu res treba vina, da se ne razjoka?

Česar verjetno še ne veste . . .

V 15. stoletju so v Strassburgu in v Lübecku ponarejevalce denarja kaznovali s tem, da so jih cvrli v olju.

Že pred Kristusovim rojstvom so v Rimu imeli manekenke, ki so predvajale novo modo in nove pričeske.

Londonska policija je v 18. stoletju obsodila na dva funta šterlinga kazni meščana, ki se je prvi prikazal na ulici s cilindrom na glavi.

Prve žepne robce so listi odločno odklanjali kot modno svinjarijo.

Toalete z vodnim izplakovanjem so imele že pred tremi tisočletji in pol v veličastni Minosovi palači na okotoku Kreti.

Kroglične svinčnike, tako imenovane »biro«, je izumil inženir, ki je opazoval otroke, ko so frnikole valjali v svežem kataranu in nato z njimi pisali po asfaltu.

Goethejev svak Vulpius je s svojim roparskim romanom »Rinaldo Rinaldini« spisal največji bestseller svojega časa. Te knjige so prodali desetkrat več kot vseh Goethejevih del.

Prvo vseučiliško stolico za kemijo, ki se je imenovala takrat kemistrija, so na svetu ustanovili leta 1609 v Jeni v Nemčiji.

Žepna ura tik taka na dan 411.840, človeško srce pa udari na dan 120.000 krat. Beseda kandidat je starorimskega porekla. Z njo so označevali moža v beli halji, ki se je potegoval za kako uradno mesto, pri čemer se je moral predstaviti brez vsakih znamenj in odlikovanj. Bela halja pa je pomenila, da je mož neomadeževan. To je bilo takrat . . .

RAZNE ZANIMIVOSTI

Avtomobilskih obročev že v bližnji bodočnosti ne bodo več polnili z zrakom, ampak z gumijevo peno. Prvi poskusi z obroči z gumijevo peno so v Ameriki zelo dobro uspeli. Peno vbrizgajo v tekočem stanju v votel prostor obroča. Spoji se kmalu prav tako z gumijem obroča kot tudi s kovinami deli kolesa. Ti novi obroči so zelo prožni in so se obnesli zlasti pri velikih hitrostih. Res pa je polnjenje z gumijevo peno zaenkrat še zelo drago.

Stavbna podjetja bodo lahko v bodoče uporabljala napravo, s katero bodo nekako videli skozi zidove. Gre za puščico z radioaktivno snovjo. Iz male odprtine izžarevajo radioaktivne snovi gama žarke, podobno, kot rentgenske žarke iz rentgenske cevi. Ti žarki prodrejo skozi vse ovire in jih na drugi strani registrirajo s sprejemnim aparatom. Če hoče na primer stavbno podjetje v dveh prostorih, ki ležita drugo nad drugim, postaviti oporne stebre na točno istem mestu, je treba le postaviti pod stropom spodnjega prostora omenjeno puščico z žarki, ki jih potem na tleh zgornjega prostora prestrežejo. Iskano mesto lahko tudi skozi najdebelejši beton določijo do poldruga milimetra natančno.

FRAN ERJAVEC:

327

KOROŠKI SLOVENC

(III. del)

Toda pri vsakih delnih nadaljnjih volitvah v skupščino se je množilo število liberalnih poslancev z odličnimi govorniki in publicisti na čelu. Tedaj so oboji skrajneži, levi in desni, začeli neizprosni boj proti vladi zmernih; ko pa je neki fanatik l. 1820 umoril kraljevega nečaka, so desničarji tako pritiskali na kralja, da je odslavljal vladno zmernih ter jo v duhu kongresa v Aachnu izročil desničarjem. Ti so začasno ukinili razne svobode in zveržili tak volilni zakon, da je prinesel popolno zmago desničarjem. To je pognalo opozicionalce v razne tajne revolucionarne družbe (samo »karbonarija« je bila organizirana v 35 departmajih), ki so se vzajemno borile proti reakciji, snovale zarote in poskušale celo z upori, na kar je odgovarjal potem režim s skrajno brezobzirnostjo, odpravljal še preostale svobode in dosege, da so bili v novo skupščino izvoljeni skoro sami »ultras«. Tako je tudi v Franciji popolnoma zmagala reakcija. Kralj Ludovik XVIII. je sicer l. 1824 umrl, toda nasledil ga je še reakcionarnejši kralj Karol X.

Mnogi narodi so z veseljem pozdravili Napoleonov padec, toda vsi svobodoljubni duhovi so postali hitro zelo razočarani, ko je nastopila za njim povsod reakcionarna tiranija. Nezadovoljnost je naraščala zlasti med dijaštvom in liberalnim meščanstvom, a v precejšnji meri celo med častniki, ki so prihajali po mnogih državah ravno iz vrst naprednega meščanstva in kar je vodilo potem marsikje do pravih zarot in uporov, organiziranih od tajnih družb. Metternich je prva leta zaman pozival vladarje k skupnemu nastopu proti liberalcem, toda razvoj dogodkov je potem sam nujno privedel do tega, da je postala Sveta aliansa že zgodaj le zveza vladarjev za skupen boj proti

vsem rovarjem. Ta boj pa ni bil niti pretežak, kajti število revolucionarjev je bilo razmeroma skromno, bili so brez zadostnih organizacijskih sposobnosti in navadno tudi niso imeli dovolj jasnih ciljev, temveč le bolj ali manj meglene težnje po liberalnih svobodnih in narodni neodvisnosti, a zlasti niso znali razgibati širokih ljudskih množic. Kjer koli so poskušali s kakimi upori, so bili skoro povsod hitro zadušeni, nakar so potem njih voditelji begali kot emigranti iz dežele v deželo, povsod preganjani od tamšnjih policij.

Kakor že vemo, je nemške države in državice povezal dunajski kongres v nemško federacijo. Njen državni zbor se je prvič sestal l. 1816, a se je hitro le osmešil s svojo nesposobnostjo in nemočjo. Boječi opolnomočenci seveda niso upali ukrepati ničesar brez izrečnih odobritev svojih vladarjev, a med temi je vsak mali kneževič ljubosumno čul svojo »suverenost«. Tako potem seveda tudi ta federacija ni mogla predstavljati nemškega zedinjenja, kakršno so l. 1813 obljubljali nemškimi domoljubom. Obljubljeno ustavo je brez oklevanja izdal še saško-weimarski vojvoda, Goethejev prijatelj, toda napredni domoljubi so nestrpno čakali predvsem na ukrepe Prusije. Kancler Hardenburg je sicer izvabil iz kralja obljubo, toda plemstvo je pač soglašalo z raznimi upravnimi reformami, ničesar pa ni hotelo slišati ne o socialnih in še manj o političnih. Liberalni domoljubi, ki so poprej navduševali mladino za osvobodilni boj proti Napoleonu (Jahn, Arndt, Goerres) so postali ogorčeni spričo take verolomnosti svojih vladarjev, a dijaki so ustanovljali svoja »burševska« društva, prežeta z romantiko in liberalizmom, ki so se iz Jene hitro razširila po vseh univerzitetnih mestih in se kmalu združila v veliko federacijo. Jeseni l. 1817 so priredili na gradu Wartburgu (v Turingiji) veliko spominsko slavnost bitke pri Leipzigu in Luthrove tristoletnice, ki se je končala s sežiganjem reakcionarnih spisov. To je izzvalo tudi v Prusiji in po nekaterih drugih nemških državah oster policijski pritisk proti vsem liberalnim tokovom, dočim so se čutili

vladarji nekaterih južnonemških držav prisiljene izdati ustave.

Toda umor reakcionarnega pisatelja Kotzebua (23. III. 1819) je dal Prusiji povod, da je pristala na vsej črti na Metternichovo politiko; on pa je izrabil to dobro mu došlo priliko in skušal pridobiti vse nemške kneze za skupen boj proti »revolucionarjem«. V ta namen se je sešel poleti (6.—31. VIII.) l. 1819 nov »kongres« v Karlovi varih, kjer so se soglasili z načelom, da je ustava popolnoma neprimerna francoska ustanova, ki ima svoje korenine v veleizdajniškem naziranju, da tvori ljudstvo izvor oblasti. Glede na to so sklenili več ukrepov za zatiranje liberalnih tokov v Nemčiji, ki jih je potem frankfurtski državni zbor sprejel kot za svojo federacijo veljavne zakone. Na osnovi teh so potem razpustili vsa Jahnova telovadna društva in vsa burševska združenja, na univerze so postavili posebne nadzornike, ki so prežali na profesorje in dijakke in začeli dušiti ves svobodnejši tisk. Metternich je sicer zahteval, da bi se ukinile tudi vse ustave, vendar s tem ni prodr.

Te ukrepe je potem dopolnil še podoben kongres nemških knezov na Dunaju, ki je potrdil »suverenost« knezov, a jim obenem tudi prepovedal dovoljevati njihovim podanikom »pretirane« svobode. Osnovana je bila celo posebna komisija, ki je dolgo preiskovala razna »rovarjenja«, a čeprav ni mogla odkriti ničesar resnega, je zbrano gradivo vendarle dalo razlog, da je zavladala končno tudi skoro po vsej Nemčiji nasilna reakcija po avstrijskem vzorcu (čisto po krivem je pa nemška mladina dolžila za povzročitelja te reakcije ruskega carja). Najdalje je šla na tej poti seveda Prusija, kjer so romale cele množice z Jahnovo vred v dolgoletne trdnjavske ječe in so pognali iz služb svobodnjaštva osumljene profesorje (na primer Arndta), a drugi so pobegnili v francosko Alzacijo (n. pr. Goerres). Da je v tem času in v podobnem smislu, a le še v večji meri poostrila vse policijske ukrepe tudi Avstrija, menda ni treba še posebej poudarjati.

(Dalje prihodnjič)

CELOVEC

† Dipl. ing. dr. Adolf Priesner

Pri letalski nesreči na letališču Shannon na Irskem, pri kateri je izgubilo življenje 82 potnikov, namenjenih iz Evrope v Združene države, je bil med žrtvami tudi dipl. ing. Adolf Priesner, urednik strokovnega lista Koroške kmetijske zbornice »Kärntner Bauer«. Vest se je naglo razširila po Koroškem in zbudila globoko obžalovanje pri vseh, ki so pokojnika poznali.

Po rodu je bil iz Linza, kjer je zagledal luč sveta leta 1902. Visoko kmetijsko šolo je končal na Dunaju, kjer si je tudi pridobil doktorat z odliko. Nato je odšel za več let v Združene države, kjer se je bavil z rejo kožuharjev. Dalj časa je deloval v Nemčiji, kjer je bil urednik strokovnih kmetijskih publikacij založbe F. C. Mayer. Po vojni, ko se je vrnil iz ujetništva, se je naselil v Celovcu, kjer je prevzel vodstvo tiskovnega urada koroške Kmetijske zbornice in uredništvo njenega lista, ki ga je urejeval v splošno zadovoljstvo. Pokojnik je užival velik ugled kot strokovnjak, bil je pa tudi spoštovan in priljubljen kot iskren in dober človek. Pokoj njegovi duši!

SKOCIJAN V PODJUNI
(Nekaj o tujski sezoni)

Tukajšnja sezona je kratka, ker pravzaprav traja le dva meseca in sicer julija in avgusta. Pa tudi že meseca junija je videti nekaj neznanih obrazov. Te bi smeli imenovati pionirje. Ko se ti pojavijo, opozore nehotе domačine, da začnejo iz hiš izobešati male tablice z napisom: Zimmer zu vermieten. Lepo vabilo in tudi vsestransko koristno!

Sezona se je začela takorekoč s šolskimi počitnicami. Stanovanja so se kmalu napolnila. Od leta do leta postaja moderno letno preseljevanje. Ljudje za časa dopusta radi zapustijo svoja navadna bivališča in gredo v druge kraje. To je prav pohvalno in koristno, ker s tem si nekoliko umirijo razrvane živce in spoznavajo vedno druge kraje, ljudi in navade. Seveda ne smete potovati kakor kovček.

Pri izbiri kraja za letovanje si nekateri želijo miru, zato si poiščejo bivališča oddaljena od hrupnega življenja, kakor tudi mogoče radi gmotnih razmer. Kdor ima polne žepa in pride semkaj, ta si poišče hrupnih krajev ob jezeru. Žal, da je naše jezero preveč že zazidano in hiše motijo lep razgled na modro jezersko površino. Manjka mu tudi prostorne promenade, kjer ne bi bilo dovoljeno nobeno motorno vozilo. To je mnenje samih letoviščarjev.

Letošnja sezonska udeležba je bila zelo razveseljiva za naše gostitelje. K temu je zelo pripomogla odredba italijanske vlade, ki zahteva vizum za avstrijske državljane za vstop v Italijo. Naši gostilničarji so bili s tem zadovoljni, dočim so se južnotirolski ob praznih letoviščih in hotelih jezili nad domačimi teroristi.

Vreme je bilo letos zelo naklonjeno, prijetno, celo za one, ki so pod šotori utrjevali svoje zdravje. Camping je bil zelo zaseden. Pri neznem spolu posebno je bilo opaziti veliko tekmovanje in prizadevanje, kdo bo preje in bolj rjave polti. Najlepša pohvala za nežni spol je bila, če si rekel: »Gospa, ali gospodična, vi ste pa popolnoma rjave polti.« Prodalo se je veliko kozmetičnih proizvodov in dolgega sončenja ni nikakor hotelo biti konca. Kozmetikov je bilo v izobilju, pač pa je izgledalo, da je zmanjkalo blaga za obleke, ker je bilo videti posebno mlade ljudi, kako skromno, ali da se bolj izrazim, kako pomanjkljivo oblečeni so hodili okoli, ter se ponašali z nečem, kar jim ni bilo v pohvalo. Nekdo iz Španije se ni izrazil preveč pohvalno v tem oziru: »Bil sem v raznih državah«, je rekel, »a tako malo oblečenih letoviščarjev kot tukaj nisem videl nikjer. Po drugih državah nisem videl letoviščarjev sedeti po javnih lokalih v kopalnih oblekah in tako »oblečenih« hoditi po okolici.« Ta moda je okužila že tudi nekaj domačinov, posebno mladino.

Tukajšnje prebivalstvo stavi veliko upanje v letoviščarje. Kdor le more, si zida enonadstropno hišo. Prithičje je določeno

Pri nas na Koroškem

za domače, gornje nadstropje pa v dobi sezone za goste. Zidajo se res čedna stanovanja. Lepa stavba, čeprav še ne popolnoma dovršena, je pa Farni dom. Moderna dvorana, velika hladilnica, prijetne stanovanjske sobice ga zelo priporočajo. Sodeč po avtomobilskih tablicah so bili naši gostje večinoma iz Nemčije. Presenečeni so bili nekateri, ko so slišali tudi slovensko govornico. Nekdo me je vprašal, če je tukaj že Jugoslavija. Zadevo smo mu potem razložili, da je v Avstriji med koroškimi Slovenci!

Tudi v verskem oziru je bilo dobro preskrbljeno. In letoviščarji so se te dane ugodnosti tudi številno poslužili.

Letovišče Klopínsko jezero se pripravljajo za počitek. Gostje bolj ali manj zadovoljni odhajajo, eni bolj drugi manj rjave polti. Če že ne s praznimi žepi, brezdvomno pa zelo olajšani nas bodo zapustili. Gostitelji jim žele srečno potovanje in zopet na svidenje prihodnje leto.

Naj še omenim tukaj žalostno novico: Takoj v začetku sezone je sicer mirno jezero neusmiljeno zahtevalo mlado življenje mladeniča iz Rude, menda edinega sina kmetijske družine. Izražamo naše sožalje družini k nenadomestljivi izgubi. Drugih nesreč ni bilo, razen malih karambolov.

rem sta se oba od zore do mraka trudila, da ga v redu obdelata in spravita pridelek ob pravem času pod streho, kar je danes, ob tako hudem pomanjkanju delovnih sil, res veliko delo.

Pokojnik je bil priden gospodar, veren kristjan in zaveden narodnjak. Vsako nedeljo je bil redno pri sv. maši, čeprav je imel dobre pol ure hoda do cerkve. Na tem svetu je mnogo trpel, kajti že kot otrok je izgubil ljubljeno mater. Kot mlad mož je bil več let na raznih bojiščih in ondi preživel mnogo bridkih ur. Ko se je priženil sem, se je z veliko vnamo lotil urejanja posestva po načelih umnega in naprednega gospodarstva. Uredil je gnojnično jamo, nakupil je mnogo strojev za hitrejše obdelovanje kmetije. Letos si je omislil še traktor in stroj za molžo. Ko mu je pred časom pogorel hlev je celo zimo podiral les ter ga vozil iz Turja. In res si je postavil lep skedenj, ki mu ni enakega daleč naokoli. Imel je veliko veselje s kmetovanjem. Hlev je bil poln lepo rejene živine. Vedno je vstajal prvi. Sosedje so ga imeli radi, ker je bil po značaju miren in dober človek.

Zapušča vdovo in 3 nedorasle otroke. Dva dečka že hodita v šolo, pred tremi meseci pa je štorklja prinesla še tako zaželeno

Kmetijska šola v Tinjah

bo v začetku novembra 1961 začela s poukom, ki traja do konca marca 1962.

Starše prosimo, da dobro premislijo, kam bodo poslali sina, da si pridobi gospodarsko izobrazbo. V Tinjah si pridobi, če hoče, poleg gospodarske izobrazbe še umsko-srčno izobrazbo.

Ti fant pa, ne zamudi zadnje prilike, da si pridobiš še najnujnejše znanje za življenje!

Prijavo ali pa vprašanja naslovite na:
Kmetijsko šolo v Tinjah —
B. Bildungshof, Tainach.

Vodstvo Kmetijske šole v Tinjah

OTOŽ PRI ŠT. ILJU

(Smrtna nesreča zgledega gospodarja)

Minulo sredo je 40-letni Urablov gospodar Peter padel z visoke jablane ter zadobil tako težke poškodbe, da je drugi dan izdihnil svojo dušo v celovski nezgodni bolnišnici, kamor so ga bili takoj po nesreči prepeljali.

Zgodaj zjutraj je šel z gospodinjo obirat jabolka. Imel je novo, precej dolgo lestev. Ker so bila najlepša jabolka prav na koncu najvišjih vej, je zlezal na vrh lestve. Pri tem pa mu je menda spodrsnilo in padel je v globino tako nesrečno, da je obležal s hudimi poškodbami. Gospodinja je vsa prestrašena takoj pohitela in poskrbela avto, s katerim je ponesrečenca v spremstvu sosedu prepeljala v nezgodno bolnico v Celovec. Toda Peter je slutil, kaj bo, kajti pri slovesu je dejal ženi: »Ne bova se več videla. Zapeljite me raje še živega domov, da doma umrjem.« Toda nihče tega ni hotel verjeti. Drugi dan ob pol 10. uri je pa res umrl, dobro pripravljen na smrt. Takoj po prihodu v bolnico je namreč zahteval duhovnika in prejel sv. zakramente za umirajoče.

Vse sosede, posebno pa njegove družinske člane je žalostna vest hudo prizadela. Najtežja pa je izguba za vdovo, ki bo sedaj ostala sama na velikem posestvu, na kate-

deklico, ki je bila v veselje vsej družini. Pa za veseljem pride pogosto žalost.

Pokopali smo ga dne 10. septembra v spremstvu treh duhovnikov. Domači g. župnik so se od pokojnika poslovili z ganljivim nagovorom ob odprtem grobu. Doma in na grobu so mu zapeli pevci v slovo. Pogrebcevs je imel mnogo in marsikomu se je orosilo oko ob slovesu od zdravega in krepkega moža, ki je v najlepši moški dobi moral oditi v večnost. Naj počiva v miru, družini pa naše iskreno sožalje.

GLOBASNICA

(Najdbe iz starorimskih časov)

Pri gradnji temeljev nove pošte so na zemljišču trgovca Ernesta Zenkla, pd. Recarja, delavci naleteli na kose debelih, proti vrhu malo tanjših stebrov. Najdaljši kos je dolg okrog 2 metra, dobro ohranjena sta tudi dva umetniško izdelana podstavka in en enak pa nekoliko tanjši kapitél (vrh) stebra. Ostanki stebrov, ki so morda pred več kot tisoč in petsto leti krasili neznanu stavbo rimskega mesta Juene, so se nahajali samo kakih tričetrt metra pod zemljo. Ko smo jih ogledovali, smo se nehotе spraševali, od kod in kako so jih pripeljali na sedanje mesto, kdo jih je postavil, kdo zopet porušil. Verjetno se je središče rimskega mesta Juene, staro-

PLIBERK

(Zahvala č. g. Mihorju)

Te dni so nas zapustili č. gosp. kaplan Maksej Mihor. Prestavljeni so bili v Celovec. Prišli so po pravici na višje mesto, saj so si to čast z delom pošteno zaslužili. Od zgodaj zjutraj do polnoči so delali in se trudili za vzgojo in dušni blagor naše mladine. Ker so bili tako požrtvovalni in potrpežljivi, so imeli tudi lepe uspehe. Radi smo zahajali v župnišče, da smo poslušali lepe in dobre nauke; mnogo koristnega smo si pridobivali za življenje po božjih naukih. Prav posebno so nas navduševali na sestankih A. R.

Prepričani smo, da bosta nova kaplana, č. gg. Hotimic in Ropic to delo z enako vnamo nadaljevala. Našemu ljubljenu gospodu Mihorju ne bomo mogli nikdar poplačati tega, kar so za nas dobrega storili. Naj jim te skromne vrstice izrazijo našo iskreno zahvalo za njihovo požrtvovalnost.

Pliberška mladina.

SUHA PRI ŽVABEKU

(Blagoslovitev obnovljene farne cerkve)

V nedeljo, dne 17. septembra bo blagoslovitev obnovljene farne cerkve na Suhi. Začetek ob 8. uri zjutraj. Vsi verniki prav lepo vabljeni.

~~~~~
davne prestolnice sedanje Podjune, lega katere — kot nam je znano — še ni točno ugotovljena, nahajalo v bližini najdišča stebrov. Kakor čujemo, ostanejo stebri v Globasnici kot neme pričje davnih zgodovinskih časov in njih slave, pa tudi kot zgovorni dokazi hitre minljivosti vseh pozemskih človeških prizadevanj.

PO PLIBERKU IN OKOLICI

(Žegnanja in še kaj)

Lepo je bilo pri nas na podružnicah vse leto, posebno ob žegnanjih. V Št. Juriju se je začelo, na zelenem hriščku med hribovjem in v senci Pece. Sem so prihitali, — po stari šegi, ki pa je bila leta 1920 ukinjena, a je letos zopet oživela — znanci in prijatelji iz Mežice, Lokavice in Loma. Lepo je, kjer prebivajo bratje in sestre skupaj pod eno streho hiše božje. Šentjurska cerkva je pa sedaj po obnovi tako lepa in prijetna, da imaš poleg »božjega žegna« tudi velik užitek vso kratko dobo, ko v njej prebivaš s svojim Bogom.

Spodnje Libuče so se na žegnanje tudi lepo pripravile, pa še lepo vreme smo imeli in dolgo procesijo. Topiči so pokali kot v vojski, niti en strel ni zgrešil pravega svečanega trenutka. Mladi strelci z belimi predpasniki in s šopki na prsih so v zboru počastili mimoidočega Boga v podobi kruha.

Dekleta pa so se, kot vedno, postavile z vitkimi pisanimi venci in še bolj povzdignile lepoto Andrejevega oltarja. Kar bliščal se je naš dragi cerkveni patron v svoji novi obleki in z njim vred vsi sveti in ves oltarni tron.

Nato je sledilo žegnanje v Zg. Libučah. Sv. Jurij sicer ni bil tako glasen, kot Sv. Jurij in sv. Andrej, a lepo je bilo in domače tako, kot je pač vedno v Zg. Libučah.

Pevci so lepo spremljali svete obrede in povzdignili bogoslužje. Vsa čast in hvala jim! Da bi teh in takih pevcev ne zmanjkalo.

Čehmeštri so se pa tudi postavili z bogato obloženo mizo za pevce, ministrante, mežnarje in strelce. »Bog žegnaj!« so jim rekli, pevci pa: »Bog donaj!« Tako gre naša šega iz prejšnjih časov naprej v novo dobo in se bo med domačim ljudstvom ohranila.

V Zgornjih Libučah smo prisluhnili v pridigi toplim besedam novega dohtarja č. g. Cegovnika. Obrede in sv. mašo pa je že opravil gospod kaplan Ropic. »Prisrčno bodi pozdravljen!« bi mu bili pevci najraje zapeli — tako smo čuli. Pa ta pozdrav pride tudi med temi besedami prav iz srca.

(Dalje na 8. str.)

Gostinski obeati, gospodinje, pozor!

Že sedaj si po ugodnih cenah nabavite manjkajočo opremo

v trgovini s preprogami

RADLMAYR
VILLACH

Velika zaloga žimnic, zaves, talnih oblog in raznih drugih vrst blaga za opremo sob

Plačilne olajšave!

Brzjav materi

Znani tirolski pisatelj in duhovnik Reimichel je med drugim napisal tudi lepo, globoko povest, ki ima naslov: »Brzjav materi«.

Vdova je imela sina; ker ji je bil edinec, je z vso ljubeznijo le zanj živela. Poslala ga je v šole, skrbela zanj, si pritrgovala od svojih ust najpotrebnejše, da je mogla plačevati zanj. Rada bi videla, da bi postal duhovnik. Toda po dovršeni gimnaziji sin o tem ni hotel ničesar slišati. Vpisal se je na študij medicine. Hotel je uživati svobodno življenje in čutil je, da mu vera s svojimi strogimi predpisi, kakor je bil sam prepričan, jemlje to svobodo. Zato je začel opuščati krščanske dolžnosti in kmalu vero povsem zapustil. Nič več ni molil, ni več hodil v cerkev.

Mati je za vse to zvedela. Takoj se je napotila v mesto, da poišče sina. Tam je videla in zvedela vse. Nazaj grede se je uboga mati razjokala — njen sin je bil zanjo izgubljen. Odšla je od njega, ne da bi se poslovila.

Čez nekaj dni pa je sin dobil brzjav: Mati je umrla. Takoj se je odpravil na pot. Ko se približa domači hiši — večer je že bil — zagleda razsvetljena okna. Srce mu še bolj zadrhti. V sobici je torej luč? Vrata še niso bila zaklenjena. Pritisne na ključko, odpre. Pri mizi zagleda mater. Lase je imela čisto bele, skoro nepremično je sedela. Pred seboj je imela star molitvenik, okoli ovelih rok se je ovijal rožni venec; njene komaj premikajoče ustnice so šepetale v molitvi. Sin plane v sobo, se vrže materi k nogam in reče: »Mati! Saj vendar še živiš, jaz pa sem prejel brzjavko, da si umrla!«

Uboga starka je še vedno sedela nepremično in dolgo časa ni spregovorila nobene besede. Končno je dejala mrzlo in brez poudarka: »Da, v resnici sem umrla. Za tebe sem jaz mrtva, ker si tudi ti mrtev za mene. Sinko moj! Ti nimaš več mater! Tako mi je, kot da bom morala še v nebesih jokati za tvojo neumrjočo dušo...«

Sinu so se solze udrle po licu. Glava mu je omahnila v materino naročje. Solze kešanja so mu privrele iz oči in prosil je svobode žalostno mater, naj mu odpusti.

Od tistega večera je postal sin drug človek. Začutil pa je v sebi tudi dolgo iskano srečo, ki mu je svet s svojimi nasladiami v svobodnem življenju ni mogel dati...

Materina ljubezen je rešila sina.

Socialni nauk Cerkve

(Rerum novarum)

V drugi polovici prejšnjega stoletja je dobilo socialno ali delavsko vprašanje zelo ostre oblike in množice delavcev so drvele za revolucionarnimi nauki skrajnega socializma. Ta je oznanjal svetovno revolucijo, iz katere bo izšla nova doba socialne pravičnosti, blagostanja in proletarske diktature. Poleg najbogatejših slojev, ki so bili gospodarji mogočnega kapitala, je bila tudi vera in Cerkev proglašena za najhujšega sovražnika delovnega ljudstva.

Cerkev uči

Cerkev je vedno oznanjala Kristusov evangelij pravice in ljubezni in s tem gradila človeški družbi najtrdnjši temelj urejenega in pravičnega sožitja. Vendar pa je socialno življenje v tej dobi postalo tako zapleteno, da tudi mnogi dobri katoličani niso našli zadovoljive rešitve obstoječih socialnih problemov. Kot smo v naših socialnih pomenkih že poudarili, so mnogi bili prepričani, da more že krščanska ljubezen popraviti in nadomestiti to, kar so povzročili krivičnega tedanja državni in gospodarski zakoni. Bili pa so drugi, ki so pravilno spoznali, da je treba najprej spremeniti družabni red in ga postaviti na trdne temelje krščanske pravičnosti, ki mora zagotoviti vsakemu dostojno človeško življenje. Med temi daljnovidnimi katoliškimi sociologi je bil tudi poznejši papež Leon XIII., ki je 15. maja 1891 izdal prvo socialno okrožnico »Rerum novarum«, v kateri je pokazal kristjanom, kako je v luči evangeljskih nauk mogoče rešiti peče socialno vprašanje.

Ime »Rerum novarum«, kar pomeni: ob novih razmerah, je okrožnica dobila po besedah, s katerimi papež začenja svojo okrožnico. Moremo trditi, da je med neštevilnimi okrožnicami, katere so izdali papeži, prav ta najbolj znana in spada tudi med najpomembnejše. Okrožnica je tako zgra-

jena, da uvodoma opozori na naravo socialnega vprašanja in njegove vzroke, to se pravi, da pokaže, v čem pravzaprav obstaja socialno vprašanje in kaj je privedlo do te neurejenosti v človeškem družabnem življenju. Tako je v okrožnici podan jasen oris družabne bolezni, za katero je v tisti dobi bolehalo človeštvo, nato pa poda podrobna navodila, kako bo mogoče to socialno bolezen ozdraviti in socialnemu zlu uspešno odpomoči.

Delavsko vprašanje, ki je predmet uvodnega dela okrožnice, je prvenstveno vprašanje časa, Cerkev, ki je učiteljica narodov in mati svojih vernikov, ne sme ob teh problemih časa ostati gluha in slepa, temveč je dolžna, da se jim z vso pozornostjo posveti. Zato krščanski socialni nauk uči ni le pravica Cerkve, marveč tudi njena sveta dolžnost.

Kapitalizem obsojen

Pri odkrivanju vzrokov krivičnega socialnega stanja v oni dobi pokaže papež na glavnega krivca, to je na kapitalizem, ki je s svojo brezobzirnostjo, sebičnostjo, pohleptom, oderuštvo in naukom o popolni svobodi človeka ustvaril za delavce naravnost nečloveške razmere, moderno suženjstvo. V tem brezobzirnem izkoriščanju se je kopičila moč in bogastvo v rokah maloštevilnih, večina pa je živela v bedi in brez pravic. Razumljivo je, da tlačeni niso bili voljni še dalje prenašati teh krivic, zato je nastal boj med bogatimi in revnimi, tako imenovani razredni boj, ki more pripraviti človeštvu silno nesrečo. Družabni red, ki je pripeljal človeštvo v tako krivične razmere, je treba javno obsoditi in ga odpraviti!

Delavskim množicam obljublja rešitev njihovega žalostnega stanja materialistični socializem, katerega so oznanjali že razni sociologi, dopolnil pa ga je Karel Marks.

cistični (versko brezbržni) šoli, ki je »najzlahotnejši sad humanizma«.

»Na fronti manjšega odpora«, to je pri otrocih, ženskah, starčkih, bolnikih izrabi, po trditvah masonov, vsako priliko, ko je človek beden in slab, da ga omrežijo zase. Danes že povsod naletite na klerikalne mračnjake. Celo v najvišja državna mesta prodirajo in že imajo močan vpliv na različna ministrstva; da, celo v ministristvu za narodno vzgojo, na katero do sedaj ni padla niti senca simpatij za klerikalizem, je le-ta našel zagovornike.

Cerkve se bojijo

S posebno izsolanimi duhovniki za delo med delavstvom se je Cerkev posrečilo, da se je pričela uveljavljati tudi že med delavstvom. Socialno skrbstvo ima skoraj izključno v rokah. Očitno so njene zveze s finančnimi krogi, a na vzgojnem polju so klerikalci bolj delavni kot kjerkoli. Brigajo se za tisk, radio, film, za mladino, za otroke. »Z eno besedo«, tako zaključuje poročevallec, »kar se dogaja pred našimi očmi, je potrpežljivo pripravljen poizkus polastiti se oblasti na vseh pomembnih področjih. Kakor bacil, ki počasi in previdno pronica v organizem...«

Tako poziva veri sovražno prostozidarstvo svoje članstvo k čuječnosti nad pridobitvami svojega dvestoletnega boja proti Cerkvi. Skozi vso to dobo, ki je bila Cerkvi zelo sovražna, so framasoni vidno vodili vse javno, politično, gospodarsko in socialno življenje v znamenju svobodomiselnosti; ko pa je v zadnjih petdesetih letih začela Cerkev pridobivati na ugledu in vplivu na javno življenje, pa se prostozidarstvo že čuti ogroženo in je vse svoje sile usmerilo v neizprosno boj proti Cerkvi.

ZA DOBRO VOLJO

Skopuh in prašč sta si podobna: koristi samo po smrti...

Obema se zelo mudi — možu in ženi.

Mož pride domov in v naglici vpraša: »Kaj je za kosilo in kako je z Ivančkom?«

Žena hitro odvrne: »Rebrca z zeljem in gliste!«

V svojem manifestu: »Delavci vseh dežel, združite se!« je dal trpečim delavskim množicam zagotovilo končne zmage delavstva nad kapitalizmom.

Toda ta zagotovila so varljiva in ne vodijo do pravega cilja. Socialisti predlagajo podržavljenje zasebne lastnine, s čimer pa pridejo delavci zopet v odvisnost in suženjstvo in tako postanejo hlapci vsemogočne države. Pravica do zasebne lastnine je človekova naravna pravica in vsak človek je upravičen, da uživa sadove svojega dela. Rešitev delavskega vprašanja zato ne obstaja v podržavljenju življenjskih dobrin, marveč v pravični porazdelitvi teh dobrin, tako da more vsak človek živeti častno in dostojno življenje. Pot do ureditve človeške družbe je nečloveška, kakor jo utira skrajni socializem, ko oznanja brezobzirno in krvavo revolucijo. Saj bi z revolucijo razdrl ves družbeni red, vrigel ljudi v najhujšo sužnost in jih izenačil v bedi.

Če danes — po 70 letih — pogledamo, vidimo, kako dobesedno se je uresničilo vse, kar je bilo v tej okrožnici o komunizmu napovedano. Revolucija ni nikjer delavca osvobodila in mu dala človečanske pravice, marveč ga je povsod ponižala v hlapca države.

Rešitev v evangeliju

Pravilno in trajno rešitev delavskega vprašanja more dati le Kristusov evangelij, ki oznanja, da je vsak človek bogopodobna osebnost, kateri grede božje in človeške pravice. Zato morajo pri rešitvi težkega delavskega vprašanja sodelovati Cerkev, država in vsi tisti, katerih se ta vprašanja tičejo, to so pa delodajalci in delavci. Le vzajemno sodelovanje vseh more pripraviti človeštvu neko stopnjo blagostanja — raja pa na zemlji nikdar ne bo. Cerkev posreduje osnovni nazor v temeljnih vprašanjih človeka v odnosu do soljudi in zemeljskih dobrin. Država mora s pravično zakonodajo ščititi človekove pravice. Delo in kapital pa morata biti deležna sorazmerne nagrade, saj sta med seboj nujno povezana in zato morata sporazumno sodelovati pri ustvarjanju novih dobrin. Pri tem morajo sodelovati tudi delavci sami, katerim je treba priznati pravico, da svobodno branijo delavske pravice v okviru strokovnih organizacij.

To so v kratkem posnetku vodilne misli velike socialne okrožnice, v kateri je papež Leon XIII. pokazal vsemu svetu, katera je najvarnejša pot, ki vodi iz socialnega kaosa v pravično in urejeno socialno blaginjo vseh stanov. Ker pa končno zavisi rešitev tega vprašanja od dobre volje in pripravljenosti ljudi, je za doseg tega cilja potrebno, da ljudje postanejo bolj krščanski in v vsakdanjem življenju živijo po božjih zapovedih. Zato poudarja papež, da ne bo prišlo prej do zadovoljivega socialnega preporoda, dokler ne bo človeštvo pravno prerajeno.

Iz filmskega sveta:

»SVETO PISMO« V FILMU

Kot smo že poročali, se je italijanski filmski lastnik Dino de Laurenti odločil, da bo pripravil velefilm na osnovi svetopisemskih zgodb iz stare in nove zaveze. Naredil je proračun, ki je dosegel bajno vsoto 25 milijonov dolarjev. Pred časom je tudi razpisal natečaj za pripravo besedila za film in, kot javljajo iz Rima, je prevzel to težko nalogo znani angleški dramatik Christopher Fry. Da se z lastnikom Laurentijem o pripravi filma dogovori, se pisatelj Fry sedaj mudi v Rimu in je, kot javljajo, zelo navdušen nad to veličastno zamisljivo. Njegovo prepričanje je, da bo ta velefilm pomenil zelo pomemben doprinos k filmski moderni umetnosti.

Dramatik Christopher Fry je postal najbolj znan, ko je pripravil besedilo za zgodovinski film »Ben Hur«, pred kratkim pa je končal tekst za film »Barabas«, katerega trenutno pripravlja Dino Laurenti.

ZAKAJ IMA SLON VELIKA UŠESA

Splošno mnenje je, da ima slon velika ušesa zato, da bolje sliši. A ni tako. Velikih ušes pa tudi nima samo zato, da bi z njimi odganjal muhe in brenclje, ki mu sedajo na glavo. Delno je dala narava slonu velika ušesa sicer tudi za to, toda njihov glavni namen tiči drugje. Naravoslovci so ugotovili, da opravljajo slonovi uhlji približno tako nalogo kakor hladilnik v avtomobilu. Slon v vročini nikoli ne miruje z ušesi. S tem hladi kri v njih in ohlajena se vrača nazaj v telo. Na njeno mesto prihaja zopet topla kri, ki se znova ohladi. Kri v uhljih kroži prav tako kakor voda v avtomobilskem hladilniku.

Framasoni sovražijo Cerkev

Čeprav je prostozidarstvo zrastle iz srednjeveškega krščanskega okolja, si je kmalu privzelo liberalističnega duha, ki je sicer še priznaval obstoj Boga in Stvarnika, je vendar postajalo vedno bolj sovražno veri. Religija mu je privatna stvar, zato naj Cerkev ostane v zakristiji in tam uči verski nauk. Tako je postalo prav framasonstvo pobornik za laicizem in verski indiferentizem v zadnjih dveh stoletjih. Na tej stopnji je anglosaško masonstvo ostalo še danes. Le redki framasoni, predvsem v Severni Ameriki, priznavajo Cerkvi svetovni pomen kot činiteljici mednarodnega miru in sporazumevanja med narodi. Nekateri iščejo celo njenega sodelovanja, kakor je bil slučaj predsednikov Roosevelta in Trumana, ki sta oba bila masona najvišje 33. stopnje, sta z Vatikanom vzdrževala prijateljske stike. Celo Myron Taylor, dolgoletni zastopnik ameriških predsednikov pri papežu, je bil prav tako framason.

Vse ostrejša pa je zadržanje evropskih framasonov, ki so organizirani v romanskih ložah Velikega Orienta. Njihovo nasprotje do Cerkve in sovraštvo do Boga je bilo glavni krivec vseh versko-kulturnih bojov in preganjanj vere od francoske revolucije do danes. V vseh protiverskih pokretnih v tej dobi so bili najbolj strupeni prav organizirani framasoni.

Vznemirjeni masoni

Da je razpoloženje v vrstah masonov Velikega Orienta danes prav tako veri sovražno, je razvidno iz zapiskov na zborovanjih Velikega Orienta v letih 1951-52. Posebno bojno so razpoloženi proti katoliški Cerkvi. Ustanovili so komisijo framasonov, ki stalno proučuje »naval klerikalizma na Francijo in ves svet«. Iz teh poročil je mogoče tudi spoznati, kako masoni gledajo na Cerkev. Silno so vznemirjeni, ko ugotovijo Francijo in ves svet. Kot dokaz jim je služil sprejem dveh zakonov v francoskem parlamentu, ki zavzemata ugodnejše stališča, da »gre silen val klerikalizma čez

šče do katoliškega zasebnega šolstva kot ga je doslej uradna Francija imela, ko je bila francoska država do vsega krščanskega zelo nasprotna in je tudi šolstvo povsem odtegnila vplivu Cerkve.

Rast katolicizma na Francoskem in drugod po svetu v zadnjih desetletjih framasone silno vznemirja. Vedno večji mednarodni ugled papeštva in vpliv Cerkve na svetovna dogajanja, njen močan vpliv na šolstvo v državah označujejo kot »klerikalno ofenzivo«. Ko prikazujejo nevarnost tega porasta moči Cerkve, ostro obtožujejo »one brate, ki se radi te klerikalne ofenzive nič ne vznemirjajo in se tolažijo, da je velika dejavnost Cerkve le zadnji obupen poskus, kako se naj reši pred nevzdržnim pohodom družabnega, gospodarskega in znanstvenega razvoja, ki bo zadal veri in Cerkvi zadnji smrti udarec.«

Cerkev sumničijo

Kot nadaljuje poročilo, zasleduje po naziranju framasonov Cerkev dvojno gospodarstvo nad svetom: duhovno, ker hoče svoje nazore vsemu svetu vsiliti in posvetno nadoblast s pomočjo »dobro izsolanih in zvestih pomožnih čet utrditi na vseh javnih področjih« (katoliške organizacije in Katoliška akcija). Tu so v posebni nevarnosti one ljudske plasti, ki imajo le »napol razvito zavest«, da zapadejo cerkvenemu vplivu... Cerkev razume mojstrsko »mešati karte« in se prilagoditi vsakemu okolju. Na njene ekspanente naletite v aristokratskih salonih in v delavskih barakah, pri stavkajočih in podjetnikih, pri časopisih levice in desničarske reakcije. Našli ste jih okrog Petaina in v podtalnem boju proti okupatorju. Najhujša pa je klerikalna demagogija na političnem polju. Ljubimkujejo s komunisti, skušajo zapadni humanizem vpreči v svoj voz, češ da je v jedru krščanski in tako se jim je posrečilo ustvariti v Franciji parlamentarno večino, da z njeno pomočjo udarijo po lai-

Ta in ona a bananah

O bananah vemo pri nas malo. Jemo jih pa radi, zlasti navdušeni so zanje otroci. Zato bo marsikoga zanimalo, kje in kako rastejo, pa tudi kakšna je njihova zgodovina.

Banan poznajo naravoslovci več vrst. Razlikujejo se kot rastline in seveda tudi po plodovih. Nekateri so drobni z zelo trdimi pečkami, torej neužitni, drugi pa mehki, sočni in okusni. Pri nas poznamo samo eno vrsto, najboljšo jamajsko banano.

Vse druge užitne banane razen jamajske, so nastale v pradavnih časih in o njih ne vemo ničesar. Nekatere so užitne samo pečene. To je ceneno sočivje in vsakdanja hrana revnih zamorcev na Karibskih otokih.

So pa še drobnejše vrste, enobarvne in progaste, glede sadnega mesa različne barve in vonja. Te banane rastejo samo v tropičnih krajih.

V Evropi poznamo, kot rečeno, samo jamajsko banano, ki se razlikuje od drugih po tem, da jo je moč prevažati. Druge banane je treba jesti takoj, ko dozore, jamajska pa dozoreva še potem, ko jo odtrgajo.

Strogo morajo paziti, da jo odtrgajo v skladu s trajanjem prevoza, da prezgodaj ne dozori. Brž ko postane rumena, ni več primerna za prevoz, ker hitro zgine.

V enem dnevu, najpozneje v 33-tih urah, morajo banane obrati in natovoriti na ladje. Plantaže, kjer rastejo, so preprežene z ozkotirnimi železnicami. V vagončkih vozijo banane v pristanišča — tako rekoč na tekočem traku. Na ladje jih natovorijo, ne da bi jih zapakirali. Prevažati jih morajo namreč v umetno ohlajenem prostoru, da med vožnjo ne zoré. Vožnja čez morje traja kakih 16 dni. Tako pridejo banane naposled k nam.

Pri nas znane banane izvirajo iz tropičnih džungel Indije ali Malaje oziroma sosednjih otokov. Njihovi divji predniki ni-

so bili tako lepi. To so bili drobni, jagodam podobni sadeži z zelo trdimi pečkami, kisli, neokusni. Na ameriška tla so prinesli banano šele Španci v začetku novega veka. Na celini in otokih okrog Mehiškega zaliva je kmalu raslo več vrst banan.

Ko se je francoski kemik Pouyat, ki se je bil naselil na Jamajki, leta 1836 napotil na otok Martinique, je našel tam vrsto banan z velikim, rumenim, zelo okusnim in prijetno dišečim sadežem. Prinesel je nekaj takih korenin na Jamajko. Iz teh korenin se je sčasoma razvila na velikanskih plantažah srednje- in južnoameriška bananska industrija.

Za plantaže banan so izsekali cele pra-

gozdove tropične Amerike. Na plantažah so zgradili nešteto mostov, mnogo cest in ozkotirnih železnic. Ko pa so opravili vse delo, se je pojavila rastlinska bolezen, ki je uničila na desetisoče hektarov plantaž. Bila je v zemlji živeča gliva. Ker je vdihavala zrak, so jo morali zadržati. Plantaže so zalili z vodo. Ta je stala na njih več mesecev in banane so s takim postopkom tudi rešili pred boleznijo.

Kmalu pa se je pojavila druga gliva, ki se pa ni skrivala v zemlji. Zatirali so jo lahko samo s škropljenjem listov. Zgraditi so morali cel sistem vodnih črpalk in brizgalen. Tudi to bolezen so kmalu zatrli.

Zanimivo je, da banana ni drevo, marveč trdo zviti listi v obliki zelenega cilindra, visokega več metrov. Listi so povsod enako široki. Na vrhu je velik šop zelenih sadežev.

Nekaj o lepih in zdravih nogah

Mnoge žene v želji, da bi si ohranile majhno nogo, same sebe obsojajo na neverjetne muke in nosijo pretesno obutev. V tej želji, ki ji je podvrženo toliko žen, se skriva nekaj pravadnega.

Zgodovina nam pove, da se je pred kakimi tremi tisočletji kitajskemu cesarju rodila hčerka, ki je imela nenaravno majhne noge. Da bi prikriji ta nedostatek vladarjevega otroka, so princeski povijali noge s svilenimi trakovi, zaradi česar so ostale njene noge vedno tako majhne. Iz cesarskih dvoran se je ta pripomoček prenesel tudi med ljudstvo, dokler se ni ukoreninil kot običaj pri vsem kitajskem ljudstvu. Vsako kitajsko dekle si je moralo tesno povezovati noge ali si jih kovati v tesne kalupe (modele), da se stopala niso mogla naravno razvijati, na ta način si je ohranila majhne noge, podobne nogam davne princeske.

Kitajskim možem je ta navada ugajala, vendar ne zaradi lepote nog njihovih žena, temveč zaradi tega, ker so njihove žene s takimi nogami težko hodile in so ostajale pač skoraj vedno doma.

Sodobno modo čevljev z visokimi petami smo dobili iz Francije. Spet nam pove zgodovina, da je bila markiza Pompadur, vladarjeva ljubljanka, majhne postave. Da bi svoji majhni postavi vendarle dala kar največ veličastnosti, so ji morali čevljarji izdelovati čevlje z izredno visoko peto. Kakor nalezljiva bolezen se je moda visoke pete razširila po vsej Evropi in po vseh kontinentih.

Kaj pa nam o visoki peti pove anatomija?

Naše stopalo, ki mora nositi vso težo telesa, ima obliko svoda, čigar konca sta na eni strani peta, na drugi pa prednji del stopala s prsti. Na ta način je telesna teža enakomerno razdeljena po vsem stopalu. Ako nosimo obutev s pretirano visoko peto, tedaj je stopalo v svojem zadnjem delu, peti, nenaravno dvignjeno in vsa teža telesa pada na prste, ki se zaradi tega izmalicijo. Prenos največjega dela telesne teže na prste kviri fizične zakone hoje, jemlje nam gibčnost in prožnost pri hoji, prav tako pa nas tudi ovira pri telesnem ravnotežju.

Kolikor preveč si poizkušamo olepšati noge s premajhno obutvijo in previsokimi petami, toliko premalo ali prav nič pa ne storimo za resnično nego nog. Marsikatera si umiva noge le enkrat v tednu, in vendar je potrebno vsakdanje negovanje nog.

Predvsem velja tole: sezuj si čevlje in jih zamenjaj s copatami, kadar koli ti je mogoče! Tako se noge odpočijejo, čevlji pa prezračijo in osuše od morebitnega potenja. Noge, kakor roke si moramo vsak dan

TRŽNO POROČILO

Iz Koroške je bilo izvoženih med 1. in 6. septembrom 178 glav goveje živine. V glavnem je bil usmerjen izvoz v Zahadno Nemčijo, ker je uspelo natovoriti živino še pred dokončno nemško zaporo uvoza. Za vole so plačali na kmetiji za kg žive teže od 11.— do 11.50 š; prav tako za bike in telice. Krave pa so plačevali za kg žive teže po 7.— do 8.50 š.

Praščičev za zakol je na Koroškem dovolj. Na kmetiji plačujejo za kg žive teže po 13.— š.

Na trgu v Celovcu stanejo odrojki (živi) kg od 17.— do 18.— š.

Koroška pa še vedno uvaža teleta za zakol iz drugih zveznih dežel. Na Koroškem plačujejo klavna teleta na kmetiji žive teže za kg od 17.— do 18.— š.

Iz Koroške je bilo poslanih v omenjenem času v Italijo 46 konj in 38 žrebet.

Šoferski kotichek

Gumi, zrak in okvara

Življenjska doba gum na motornih vozilih je odvisna od pritiska v zračnicah. Morda ne vedo vsi vozniki, da je podpritis mnogo bolj škodljiv kakor pa nadpritis. V številkah je s to rečjo takole: Če je v gumah za 15 odst. premalo zraka, se zmanjša njihova življenjska doba za eno desetino. Kadar pa so gume preveč napolnjene z zrakom, se zmanjša njihova življenjska doba za eno desetino šele tedaj, kadar je zračni pritisk za 25 odstotkov večji od predpisanega. Zategadelj je bolje napolniti zračnice nekoliko preveč kakor pa premalo.

Cestni promet v Grčiji

Jugoslavija in Grčija sta po splošni sodbi turistični deželi bodočnosti. Jugoslavija je že mnogo storila v tem pogledu v Grčiji pa se močno trudijo, da bi ustvarili boljše pogoje za motoriziranega turista. V naslednjih štirih letih namerava Grčija investirati za gradnjo cest okoli 150 milijonov drahem. V prvi vrsti nameravajo zgraditi avtomobilske ceste, ki bi po najkrajši poti povezale najvažnejše kraje. Razen tega posvečajo Grki veliko pozornost cestni povezavi z Jugoslavijo in sosednjo Turčijo. Grki upajo, da bodo njihove ceste po letu 1965 ustrezale Ženevski konvenciji o izgradnji evropskih cest.

Motorizacija v Grčiji je ta čas še šibka, v prometu imajo okoli 80.000 osebnih avtomobilov, 30.000 tovornjakov in 5.000 avtobusov, toda okoli 60 odstotkov teh vozil vozi v Atenah. V letih 1952/59 so v Grčiji zgradili 428 km cest, 1630 km so jih temeljito popravili, 2.603 kilometre cest pa so asfaltirali.

Najvažnejši del programa za ureditev grških cest obsega gradnjo in modernizacijo štirih mednarodnih cest z voziščem, širokim 7,5 m oziroma totalno širino od 11 do 16 m, ki bodo grajene za maksimalno hitrost do 120 km/h. Med temi cestami je najvažnejša ona, ki bo povezovala Atene z jugoslovansko-grško mejo. Ta cesta bo imela odcep v Solun in tako bo cestna razdalja med Atenami in Solunom krajša za 136 km. Drugo važno cesto grade iz Aten proti albanski meji, tretjo od albanske meje proti Larisi na vzhodu, četrto pa od jugoslovanske meje proti grško-turški meji skozi Solun in naprej ob severni obali Egejskega morja.

10 ZAPOVEDI ZA VOZNEJE ČEZ ZELEZNIŠKE PROGE

1. Znižaj brzino pravočasno na 40 km/h. Če ni zapornic in ne deluje svetlobna naprava, vozi največ z 20 km/h!
2. Ob znaku »Stop pred križiščem« ustavi vozilo; če ni nobene markacije obstoj najmanj 3 metre pred tračnicami!
3. Glej in poslušaj! Sopotniki naj dajo mir in naj tudi pazijo na vlak! Več oči več vidi, več ušes več sliši.
4. Če si se prepričal, da ni nevarnosti, hitro prečkaj tračnice!
5. Na križišču nikdar ne prehitevaj! Prehitevanje je prepovedano že 80 m pred križiščem.
6. Ne prečkaj proge, če že vnaprej vidiš, da boš moral zaradi drugih obstati na tračnicah!
8. Ne dotikaj se zapornic, ne plezaj čez nje in ne skušaj okoli njih prečkati proge!
9. Ravnaj se po prometnih znakih! Če svetlobna naprava ni v obratu (če ne mežika) bodi še bolj pazljiv.
10. Ne pozabi: Vlak ima vedno prednost!

Hladilnike, pralne stroje, električne motorje in vse električne predmete pri

Johan Lomšek

Št. Lipš, Tihoja, p. Dobrla ves

Plačila tudi na ugodne obroke

Mislimo na zimo

Južna zelenjava za zimo

Pripravimo po 30 dkg korenja, peteršilja, zelene, pora in še po 10 do 20 dkg zelja, zelenega fižolovega stročja in podzemskih kolerabic.

Vso zelenjavo dobro očistimo, operemo in posušimo, nato jo zmeljemo. Na ¼ kg zelenjave vzamemo 6 dkg soli. Dobro premešamo, slano zelenjavo natlačimo v majhne kozarce, tako da ni nikjer zračnih presledkov. Polne kozarce zavežemo. Ko to konzervo uporabljamo, moramo upoštevati, da je slana, in paziti, da jedi ne presolimo.

Francoski grah

Pol kg zluščenega graha, 1 čebula, 1 srednje debela glava solate, ščepec soli, ščepec sladkorja, 5 dkg svežega surovega masla.

Čebulo zrežemo na koleščke, solato na ozke rezance. Vse naštete sestavine denemo v kozico, dolijemo toliko vode, da je vse ravno pokrito, in kuhamo 20 do 25 minut. Ko je ohlajeno, napolnimo kozarce. Paziti moramo, da ne ostane vmes prazen prostor.

Če je premalo tekočine, da bi v kozarcu pokrila zelenjavo, prilijemo prekuhamo in ohlajeno vodo. Kozarce pokrijemo s pokrovički, nataknejo vmeti in kuhamo v sopari tri četrt ure. Čez dva dni kuhanje obnovimo.

Srbska solata

Vzamemo po dva dela zelja, zelenega paradiznika, zelene paprike, vmes tudi kako rdečo, in del čebule.

Vso zelenjavo zrežemo, posolimo in pustimo vsako v svoji posodi čez noč na hladnem. Soli vzamemo en do poldrugi odstotek. Čez noč se zelenjava razsolji in upade. Preden jo zložimo v kozarce ali lesen čebriček, zelenjavo ožmemo in nato dobro zmešamo. Vmes vlagamo še lóvorove liste in poprovo zrnje.

Posodo postavimo čez nekaj dni v toplejši prostor, zelenjavo prekrijemo s prticelem in obtežimo ter pustimo, da se skisa. Ko se solata skisa jo postavimo v hladno klet. Oskrbujemo jo kakor kislo zelje.

P * I * S * A * N * O * * B * R * A * N * J * E

O morju in na soncu

(Pismo s počitnic na jugu. Piše Alojzij Vauti, selski župnik)

(Nadaljevanje)

Kotmirski gospod Franc je zdaj prvokrat v svojem življenju videl morje in se v njem kopal. Ni čuda, da si je želel tudi vožnje po morju. Vsak dan se iz Opatije prirejajo skupni izleti z avtobusi in parniki na razne kraje. Odločila sva se za izlet na Rab. Tam sem že trikrat letoval, imam nekaj znancev in mesto je zanimivo. Pravočasno sva si za 2300 din oskrbela vozne listke in v četrtek ob pol osmih zjutraj vstopila v lov-ranskem pristanišču na lepo potniško ladjo srednje velikosti »Ivan Cankar«, imenovano po velikem slovenskem pisatelju. Na krovu in drugod je kar mrgolelo izletnikov, saj nas je bilo 600. Iskal sem primerne-ga prostora, a vse je bilo zasedeno. Naj-več je bilo slišati nemško govorjenje. Konč-no iztaknem kadilni salon, ki je bil pra-zen. Tja sedeva, čeprav nekadilca, skozi okna opazujeva morje in skalnato obrežje otokov, če pa je kaj zanimivega, stopiva ven. Želodec se je začel oglašati. Tik pod nama v ladjinem trebuhu je jedilnica. Tam nama dobro tekne prigrizek s steklenico rdečega dalmatince, dobro uro navrh pa izdatno kosilo. Čudno, da je bilo pri ko-silu zelo malo izletnikov. Morda so drugi imeli kosilo naročeno na Rabu, ali pa so se zadovoljili s tem, kar so vzeli s seboj. Nemci so znani kot »šparovci«. Če se le da, ne izda nobenega dinarja. Nekdo je v šali trdil, da celo krompir od doma privlečejo seboj na letovanje.

Malo je bilo čez poldne, ko smo na Rabu stopili z ladje. Natakara nama je povedal, da je odhod nazaj ob petih, pri izkrca-vanju pa je neki uslužbenec glasno nazna-njal, da je povratek ob pol petih. Razlaga-la sva si različno tako: treba je ljudi sklicati pol ure prej, da bodo pri odhodu ob petih gotovo vsi na ladji. Dobre štiri ure so na-ma na razpolago za ogled kraja in obiske.

Najprej se napotiva h gospe Pepini, pri kateri sem že trikrat stanoval. Spoznala me je takoj in bila vesela zopetnega svidenja. Z rakijo okrepcana sva se podala v samo-stan Evfemije. Skozi senčnat park naju vo-di pot, nato se spusti k morju. En del poti pa je zelo kamnit, ker pljuskuje morje vedno odnese zemljo in pesek. Srečavali so naju letoviščarji, ki so se vračali s kopanja. Po tričetrturtni hoji ob sončni pripeki sva prišla v samostan.

Predstojnik samostana je pater Peter Pe-terca, po rodu Slovenec, moj stari znanec z otoka Pašmana. Zvonček ga je zbudil iz sladkega počitka po kosilu. A ni bil prav nič nevoljen! V obednici nama je postregel s sladkim vinčkom in v razgovoru povedal svojo naravnost čudovito zgodbo. Na me-stu, kjer se požiralnik razširi v želodec, mu je nastala bolezenska novotvorba. Shujšal je za dobrih 25 kg, iz debelega patra je po-

stal suhljat možic. Zdravniki so z rentge-nom ugotovili to nevarno zlo, a nobeden ni upal izvršiti operacije, ker bi bila itak brez-uspešna. Prepustili so ga hiranju in gotovi smrti. Vdal se je v svojo usodo, a se zaupno obračal k Bogu za ozdravljenje in užival dijetno hrano v mali količini vsaki dve uri! Pa se je zgodilo, kar nihče ne bi pričako-val: prihajal je vedno bolj k moči, se spet odebelil v stasitega moža, bolečin v poži-ralniku ne čuti nobenih, le zgoraj pod vr-atom ob straneh čuti še včasih neko tiščanje. Da, kadar je največja sila, je božja roka najbolj mila!

Samostan je precej prenovljen, cerkev hrani stare znamenitosti, posebno zanimiva pa je knjižnica z malim muzejem! Hranje-ne so 500 let stare mašne knjige iz perga-menta, ki jih je neznan menih v teku 40 let z roko pisal in opremil s krasnimi, v barvah in pravim zlatom okrašenimi začet-nimi črkami.

Rada bi še ostala pri prijaznem patru, a čas je priganjal. V mestu sva obiskala še neko znano družino, si ogledala tri cerkve, za četrto pa ni bilo več časa. Ravno sva od-hajala od gospe Pepine, ko je v luki zatu-lilo. »Požurita se, požurita!« nama je klical mož na ulici. Hitela sva na vso moč in še zadnjo sekundo čez mostiček skočila v ladjo. Ura je bila točno pol petih. Najno računanje se je izkazalo kot pogrešeno. Le še ena minuta, pa bi bila ostala na Rabu in gledala za odhajajočo ladjo.

Pa jih je bilo več takih, ki so zamudili, med njimi tudi dva godca. Prej nas je tro-članska godba zabavala, zdaj sta pa troben-tač in harmonikar zaostala. Nama je pa to prav prišlo. Sedla sva namreč na njune se-deže. Bil je lep prostorček na krovu, z razgledom na obe strani, v zavetju pred vetrom in hrbet sva si ob topli steni strojnice prijetno grela. Pred nama so vo-dile stopnice navzdol. Po njih pa so nepre-stano dol in gor vrel izletniki. Na krovu povsod živahno gibanje, prav človeško mravljišče! Krasna in mirna je bila vožnja v popoldanskem hladu in večernem mraku. V razgledovanju in pomenkovanju nama je čas hitro mineval ob godbenih instrumen-tih.

Neka gospa se ustavi pred nama in naju v nemškem jeziku pozove: »Zakaj pa ne igrata?« »Ker nama ne daste nič napitnine!« se možko odreže gospod Franc. Smatrala je naju torej za godca! O jej, midva pa godca! Kot pastirčka sva svirala na piščalke, po-zneje pa sem samo enkrat pri igri vlekel harmoniko — samo ne vprašajte: kako? Ko smo v Lovranu izstopili, sem pa le z rokami butnil ob pavko. Brbom, brbom, bom, bom je zadonelo, a se zanj nihče ni zmenil, a tudi za njenega novega muzikanta ne!

Oglas v izlozbi prometnega urada je na-znanjal, da bodo zvečer ob devetih v Opa-

tiji predvajali jugoslovanske narodne ples-e s petjem. Mikalo nas je pogledati še to pred-stavo in smo se zvečer s trolejbusom peljali tja. V parku je ogromen prostor za kino-predstave in druge prireditve. Ta večer je bilo zasedenih približno polovica sedežev. Napovedovalec je vsako točko pojasnil v hrvaškem, nemškem in angleškem jeziku. Predvajali so istrske, dalmatinske, bosan-ske, posavske in nekatere druge plesje, le slovenskih ni bilo na sporedu. Ne razu-mem se na plesje, a to ugotavljam, da so ti

narodni plesi v prosti naravi v okusnih na-rodnih nošah v gibih in kretnjah nekaj estetsko lepega. In pa dostojni, mnogo bolj kot pa nekateri moderni plesi.

Prijetni dnevi hitro potekajo. Služba kli-če in dopusta je konec. Večina naših gostov iz duhovniškega doma je že odpotovala. Tudi škocijanskemu in kotmirškemu je kratki dopust hitro potekel in sta se vrnila domov. Pridejo pa zopet drugi in tako je v hiši vedno kaj novega. Če vas zanimajo moja pisma, se bom pa še oglašil! Pozdrav!

Slovenec potuje okoli sveta

Objavljamo potne vtise g. dr. Petra Urbanca, ki je pred kratkim opravil potovanje okoli sveta. Imenovani je sin koroškega rojaka, ki je pred leti umrl kot odvetnik v Ljubljani. Po študiju v Italiji se je naselil v Kanadi, kjer je ustanovil potno pisarno za turizem, ki ima sedaj že več podružnic. Toda ne omejuje se zgolj na to, da organizira potova-nja za druge, ampak potuje tudi sam. Vsako leto pride tudi na Koroško. Letos pa se je odpravil na pot kar okoli sveta! Tako postaja tudi za nekdanj skromne Slovence svet pretesen. Ur.

BENETKE, 25. maja 1961. — Ob 7. zve-čer se prerinem na vlak, k ipa je zelo poln in to celo v prvem razredu. Sele v Veroni se malo izprazni. V istem kupeju Južno-amerikanec z družino. Po kratkem pogo-voru odkrijem, da je mož madžarskega po-rekla in sicer iz Jugoslavije. Tudi on je leta 1947 emigriral v Južno Ameriko, se po-ročil z domačinko, radi katere sva se raje pogovarjala po špansko. Toži nad obupni-mi ekonomskimi in političnimi razmerami v Venezueli in se boji, da utegnejo levičarji delati nered in celo prevzeti vlado. Kriv-do meče, kot se to posebno v Južni Ame-riki rado dogaja, na USA, češ da premalo napravijo, dočim na lastni državi ali vladi ne opazi nič napačnega.

MILANO: Ob enajstih zvečer; vlak pri-spe točno na minuto, kar občudovanja vredno, ker na tako točnost v Italiji človek ni navajen. Hotel dobim takoj in sicer čiš-to blizu kolodvora, nov hotel in poceni. Predno grem spat, se napotim še malo pro-ti centru, ki pa je ves razkopen, ker je gradnja podzemeljske železnice ravno v največjem razmahu. Nočnega življenja, mogoče ker ravno med tednom skoraj nič. Zavijem v lep nočni lokal, kakih 20 ljudi osebja, gost pa sem bil edini. Sem gledal, da sem čim prej prišel ven, ker samemu sedeti je zelo neprijetno v takem lokalu.

MILANO, 25. maja. Spal sem bolj sla-bo, ker me je tramvaj že ob 8 zbudil. Grem zopet proti centru, gledam malo trgovine, ki imajo pač vsega možnega blaga. V veli-kih mestih so trgovine zelo specializirane, vidim pa nekaj, kar je celo za mene red-kost, namreč trgovino, ki prodaja samo sir in sicer na drobno. Opoldne sem povabljen pri rojakih na kosilo, kjer se kot običajno

veliko govori o razmerah v FLRJ. Slišim baje resničen dogodek, kako se rešujejo akti. Bivši višji uradnik vpraša sedanjega šefa, ki je bil prej v isti organizaciji samo z manjšo, svoji izobrazbi primerno, pozici-ji: »No Jože, kako rešujete sedaj akte? — O to je pa sedaj izvrstno organizirano, ko se akt sestavi, se pusti čakati en mesec in ako noben ne reklamira in se ne javi se pusti čakati še dva meseca, no in potem pa vse skupaj v ogenj.« (Ta šala ni tako čisto nova. V stari Avstriji, ki je slovela po svoji dobri upravi, je baje veljalo naslednje »ne-uradno« navodilo: »Liegen lassen ist die beste Erledigung«. op. ur.)

Popoldne zopet po mestu, k brivcu, kar v Milanu stane že 600 lir, toliko kot v Ameriki; ob 8. zvečer se usedem v vlak proti Baslu (Švica). Vlak je poln do Lugana, veliko Milančanov gre tja na počitnice, do-čim sem potem vse do Basla sam v kupeju.

V Basel sem prišel še v temi. Čakalnica letalske družbe je na kolodvoru samem. V čakalnici polno Angležev, ki prihajajo v Švico na počitnice. Z avtobusom nas pelje-jo na letališče. Letališče je na francoskem ozemlju, ob cesti je na obeh straneh 5-me-trska ograja, da preprečijo tihotapstvo.

V dveh urah prispemo v London, kjer čakam na letalo za Montreal. Ker je ravno nekaj časa, pokličem kolega, ki dela na BBC (radijska družba) v Londonu. Iz Lon-dona potujemo z Boeing 707, ki je zelo mo-čan avion na reakcijski pogon (JET). Mno-go nas je in strežnice imajo res veliko dela, ko servirajo kosilo. V Montreal pri-demo ob 14. uri, oblaki so zelo nizki in to daje neprijeten občutek, ker je največ ne-sreč ravno pri pristajanju in vzletih. Pristanemo srečno, pozdravi nas mraz in sicer ne več kot 3 stopinje Celzija, kar je za konec maja tudi za Kanado dosti mrzlo. Letališče je novo, zelo moderno, toda ko-ridorji, ki vodijo k posameznim avionom so strašno dolgi, skoraj 1 km.

Z letališča samo telefoniram bratu, ki pravi da nič novega pri njem, tako se vkrcam takoj v letalo za Toronto, kjer se mislim ustaviti par dni. Potujemo to pot z DC 8, tudi JET, ki ga rabijo na progah pre-ko Atlantskega oceana.

(Dalje prihodnjič)

Visoška kronika

57. DR. IVAN TAVČAR

Takrat je bilo, da sem tičal jaz ob bregu prav ko da bi imel na vsaki nogi težko že-lezje in z mesta se niti premakniti nisem mogel. Takrat pa se je tudi zgodilo, da je brat Jurij v obleki in obutvi skočil v vodo — Okrog njega je završalo in visoko je zapljuskalo, da sem, ker sem tičal v bližini, prišel pod ploho in da sem bil moker sko-raj ravnotako, kakor on, ki je že plaval sre-dji vodovja. Parkrat se je pognal, pa je bil pri nji, ki se je bila sredi globočine zopet prikazala. Z močno roko se je je oklenil, z drugo pa je delal mogočne kroge, da sta bila prav kmalu pri kraju, kjer je bila vo-da plitva. Tu je postavil dekleta na mehko sipo in dejal:

»In sedaj, Agata, prosim te v imenu Bo-ga, stopaj, da prideš živa iz vode!«

Ali ga je Agata umela ali ne, ne vem. Parkrat se je vendar prestopila, a večkrat se ji treba ni bilo, ker se je loško ženstvo vtilo s prodra proti nji, še v vodi jo je ob-stopilo s svojimi telesi ter jo zakrilo pred gledalci, da ni moglo nepoklicano oko gle-dati njene premočene in le slabo oblečene postavice. Pred sodniki so jo vzele iz vode in jo tako rekoč odnesle z nesrečnega kraja. Tudi Jurija so klicale, da mora ž njimi, ker je premočen in se mora preobleči. Kamor je prišlo to krdelo, povsod je ljudstvo sto-

palo s prostora, dokler je niso prinesli do Wohlgueta, kjer gospodinja ni prej od-nehala, da so jo položili v široko in mehko zakonsko posteljo Wohlguetove matere.

Pri teh prizorih se ni mogla krotiti Ber-gantova. V plitvi vodi je običajala in ko so tovarišice odnesle dekliča, je dvignila pesti proti sodnikom in na vso moč vpila:

»Ne boste je gledali več, vi stari greš-niki! In ti, plesnivi Frueberger, če že češ s šivankami šivati človeška telesa, krpaj svo-je! Ti ničvrednež!«

Zabučal je smeh naokrog in še celo Joan-nes Franciscus je na rdečem svojem stolu nekoliko zategnil usta. — Tako so se loške žene in dekleta vedle pri tisti priliki!

Zapišem tole: Naj preteko stoletja za sto-letji, loško ženstvo pa naj ohrani tisto dušo, kakor jo je nosilo v sebi v Gospodovem letu 1695., ko je bila ta duša svetla kakor zlato in čista kakor žarki sonca! Da bi me nebo uslišalo!

Nekaj gledalcev je bilo odšlo za Agato, ker ni bilo več kaj posebnega pričakovati, ko je bila prišla živa iz vode. Čakalo jih je še mnogo, ker so škof in sodniki še vedno mirno sedeli, in ti so morali vendar izreči sodbo.

Že je škof poslal prošta k sodnikom, ki so se med sabo nekaj posvetovali, kar pri-stopi Schwaiffstrigkh in pove, da stoji pred ograjo ženska, ki zahteva z vso silo, da jo

1) Ta prošnja je bila uslišana.

sodniki zaslišijo. Gospod »Flekte« se ni dal pregovoriti, češ, da je bilo prič že itak čez mero.

»Togoti se in joka in se ne dá odpra-viti,« je zagotavljal Schwaiffstrigkh.

Škof je nekaj izpregovoril v latinskem jeziku, na kar je glavar zapovedal, da naj se postavi ženska pred njega in sodnike. Ko je prišla, je bila — Margareta Wulffin-gova. Videlo se ji je, da je imela dolgo pot za sabo, ker je bila v neredu njena obleka in njen obraz ves utrujen.

Kar pričela je:

»Sele včeraj smo slišali, da hočete v Loki sežgati Izidorjevo nevesto in da je naš Marks pričal proti nji. — Vso noč sem ho-dila in vso pot sem premolila. — Le tega ne! Človek ni žival in ne kurite drv pod njim! Le tega ne!«

Janez Frančišek jo je miril:

»Ne hiti tako, deklica! Povej nam, kdo si in odkod prihajaš!«

V svoji zmedenosti ni spoznala gospoda škofa. Odgovorila mu je:

»Govorila bi rada s tistimi, ki sede v sodbi in ki hočejo življenje vzeti Izidorjevi nevesti —«

»Kdo si in kaj hočeš?« jo je zavrnil škof nekoliko ostreje, ker ni rad prenašal ugo-vorov.

»Poglej, no, pomisli no, saj govoriš z na-šim previsokim gospodom škofom!« se je vmešal Schwaiffstrigkh — »Marksa Wul-finga sestra je, Vaša milost!«

»Govóri!« je ukazal Joannes Franciscus kratko in ostro.

Margareta je pripovedovala, kako je le-tos okrog Vnebohoda steknila brata Mark-sa v čumnati pod streho. Bil je sam in mi-slil je, da ga nihče ne vidi, ona pa ga je gledala pri malem oknu iz podstrešja. In opazila je, kako je z ostrim nožem globoko vrezal v mečo na svoji nogi, da je prišlo veliko krvi. V to kri je namočil ostrorobot sirovec, dva žreblja in nekaj igel. Rano je zavezal in nato kruljavo hodil nekaj ted-nov okrog voglov, povedal pa ni nikomur, kaj mu je.

Ko ji je glavar pokazal krvavi kremen, žreblja in igli, je odgovorila, da je vse to tisto, kar je bil Marks namočil v svoji krvi.

Škof je izpregovoril: »Vse skupaj naj se zapiše!«

Najprej so tisti, ki so stali ob ograji, pri-povedovali onim, ki so stali bolj zadaj, da je Marks Wulffing krivo pričal in da si je žreblje in igle sam namočil v svoji krvi. To pripovedovanje se je širilo od vrste do vrste in kmalu je bučalo tako po puštalskih trav-nikih kakor pod Kamnitnikom: »Marks Wulffing ni govoril resnice!« Preklinjali so krivo pričó, in prava sreča je bila, da je Marks že prejšnji dan odnesel svoje kosti, ker danes bi ga bila množica raztrgala.

Margaretino pričevanje se je zapisalo, so-dišče pa je glasno izpovedalo, da ni krivde na Agati Emi Schwarzkoblerici.

(Dalje prihodnjič)

Tudi Vi boste postali abonent gledališča

... ob dolgih zimskih večerih pomislili in dejali:

Poklicali bomo gledališko blagajno in

naročili abonma B (sreda) ali C (četrtek)

Celovec, gledališka blagajna - Telefon 25-16 - Odprta dnevno od 10.30 do 12. ure in od 16. ure naprej

Nova sezona v mestnem gledališču

Prihodnji teden bodo zopet slovesno dvignili zastor v celovškem gledališču, letos s „Prodano nevesto“ češkega skladatelja Bedricha Smetane. Intendant Otto Hans Böhm je sestavil pester zanimiv, kvaliteten in vabljev program. V opernem delu bodo nudili še Puccinijevo „La Bohème“, Schultzerjevega „Črna Petra“, Verdijevo „Moč usode“, Kienzlov „Kuhreigen“, Rossinijevega „Seviljskega brivca“, Masseneto „Manon“ in za zaključek zopet Verdija, in sicer „Traviato“.

Opereta bo obsegala osem del in sicer „Madam Pompadour“ (Fall), „Vesela vdova“ (Lehar), „Rosemarie“ (Friml), „Banditski podvigi“ (Suppe), „Herr Kayser und die Nachtigall“ (Siegel), „Brat straubinger“ (Eysler), „Poročna noč v paradizu“ (Schröder) in „Pri belem konjičku“ (Benatzky).

V Drami so na programu „Hamlet“ (Shakespeare), „Nepodkupljivi“ (Hofmansthal), „Hiša Bernarda Albe“ (Lorca), „Nosorožci“ (Ionesco), „Moppelove pustolovščine“ (Nestroy), „Der siebente Bua“ (Neal-Ferner), „Filemon in Baukis“ (Ahlsen), „Obisk stare gospe“ (Durrematt), „Stotnik v Köpenick“ (Zuckmayer), „Ujetnik št. 91“ (Langer).

Komorne igre: „Oscar“ (Magnier), „Angel s cvetličnim loncem (Mihura), „Pozna pomlad“ (Popplewell), „Hišnik“ (Pinter) in „Of und der Mond“ (Willems).

Iz pregleda, ki ga je podal intendant Böhm o minuli sezoni je razvidno, da je število obiskovalcev sicer za 3 odstotke padlo v primeri z letom 1960, vendar je vzrok temu „izpad“ šol, kajti odpadlo je več obljubljenih predstav, kar znese skupno 5000 gledalcev ali kolikor znaša zmanjšanje. Upati je, da se bo šolska oblast v novi sezoni bolj prizadevala za uvajanje mladine v gledališko umetnost. Pri malomarnosti pristojnih faktorjev za umetnostno vzgojo mladine se potem ni čuditi, da je ta „zapusčena“ mladina pozneje brezbrizna do umetnosti.

Steber vsakega gledališča so stalni abonenti in v tem pogledu je nasplošno ostalo stanje nespremenjeno, razveseljivo pa je, da se je število podeželskih abonentov celo povečalo. Če upoštevamo, da morajo le-ti poleg vstopnine oz. abonmaja trpeti še stroške prevoza ter — posebno pozimi — s tem zvezane nevarnosti, je res treba privzdigniti klub pred temi ljubitelji gledališke umetnosti, ki

osramočujejo meščane. Posebno med trgovci je malo zanimanja za gledališče, je potožil intendant Böhm, in to celo med tistimi, ki imajo od gledališča znatne zasluge! Meščan je pač komoden in bolj zainteresiran na umetnostno manj zahtevnih užitkih. Tudi izgovor, da hodijo raje na Dunaj v gledališče, ne prepričuje, kajti res hodijo na Dunaj, a povečini ne v gledališče...

Kot novost velja omeniti družinsko ložo, ki jo je moč najeti ob plačilu treh sedežev, dočim je četrti na razpolago zastoj. Povrh tega ima ta loža prednost, da je naročniku vedno na razpolago.

Stanje gledaliških obiskovalcev se stalno giblje okrog 150.000 in doslej še ni bilo moč doseči zvišanja kljub prizadevanjem uprave.

Letošnji ensemble pozivlja nekaj novih moči, med katerimi velja omeniti prvo operno sopranistko, simpatično Madžarko Elizabeto Szemszo, tenorista Wernerja Kesslerja in basista Rudolfa Holtenaua. Bežna avdicija med tiskovno konferenco je pokazala, da se je intendantu Böhmju posrečil dober „nakup“. Napovedana je tudi nova operetna subreta Margit Szuggar. Tudi v dramskem ansamblu je nekaj novih obrazov. Anganžiranih pa je tudi več gostov, med katerimi je mladi igralec Gunther Bork po rodu iz Pomeranije predviden za Hamleta na otvoritveni predstavi.

S že tako dolgo napovedano prenovitvijo „Jubilejnega gledališča“ ob njegovem jubileju ne bo nič, prav tako tudi ne s prepotrebno razširitvijo. Varčevalna epidemija, ki glede potrebnih reči razsaja v naši notranji politiki, je žal pokosila tudi obnove celovškega gledališča. Treba se bo torej še naprej zadovoljiti s tem kar imamo.

Sejem svetlega goveda

Zveza rejcev svetlega goveda za Koroško priredi v četrtek, dne 21. septembra v žvinojski lopi v št. Vidu ob Glini svoj prvi jesenski sejem. Začetek bo ob 10. uri. Posebna izbira in uvrstitev v vrednostne razrede bo izvedena dan prej, v sredo dne 20. septembra ob 13. uri.

Prignali bodo predvidoma 35 bikov in 60 krav, povečini visokobrednih junic. Na sejmu bo pripuščena zgozljiva iz hlevov, kjer ni tuberkuloze in bacila Bang. Tako je podana kar največja gotovost za nakup zdrave živine. Za gorske in razseljene občine bodo za nakup krav, ki naj nadomestijo reagente, podeljevali podpore.

Gostilno v najem da »Hranilnica in posojilnica Velikovec«. Interesenti naj se zglasijo pri Hranilnici in posojilnici Velikovec osebno ali pismeno do 27. septembra 1961.

Blago za poletne obleke, posteljno perilo
Velika izbira -- zelo ugodne cene

L. Maurer
Klagenfurt Alter Platz 35

Izbira in kvaliteta

preprog, zavese in posteljnine v trgovini opreme

LODRON
VILLACH Lederergasse 12
Tujskoprometni in gostinski obrati dobijo poseben popust!

Najnovije kmetijske stroje, štedilnike, pralne stroje, gospodinjske potreščine

ugodno in na obroke pri

HANS WERNIG
KLAGENFURT, Paulitschgasse (Prosenhof)

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 4. str.)

Žeganje na podružnicah v Šmarjeti, na Humcu in v Dobu so bila, kot vedno, prava doživetja. Kdo ne gre rad v šmarješke hribe, na humniški griček in v Dob v cerkvice, ki ji od daleč hudomušno a ljubeznivo pravijo: »turmigore? Je pa tam na zeleni trati okoli cerkvice na Mežnarjevem tako lepo gledati na domači Komel, Rinkolško goro in sosednjo Peco, da se ti srce smeji. Od humskega hriba pa se kar ne moreš ločiti, ko gledaš okolje, to lepo mizo božjo, pogrnjeno s polji in njivami. Pa šmarješke češnje in mak nad potom, kjer gre vsako leto procesija! A nihče te lepe dobrote ni omenil! Gotovo so bili verniki tako zatopljeni v pobožno molitev, tako blizu nebes, da niso videli ne cveteti maka, ne češnje rdeti.

Lectarji so pri vseh pobožnostih posebna rihta za sladkosnedneže in mladež. Posebno fantje najbolj oblegajo »štante« s sladkarijo in srčki.

Krona vseh žeganj je pač romanjsko žeganje v Nonči vesi pri Materi Mariji. To pa je nekaj zelo svetega. Sem pa res tudi roma ljudstvo in prinaša Mariji svoje križe in težave in velike prošnje. Da, Mati božja, lajšaj jih in sprejmi darove vseh naših težav in prošenj!

Tako, žeganja so pri kraju. Lepo je bilo. Ali jih čakamo v drugem letu. Marija, Božji grob in vsi sveti pliberških cerkva, na svidenje! V Pliberk smo pa itak vsako nedeljo, kdor se le ne zboji dolgega pota in slabega vremena. Saj veste vsi, da je Sv. Rešnje Telo počastila tako dolga procesija, kot še menda nikoli tega, lepa slika vernega ljudstva. Patrona sveta Peter in Pavel pa sta se premaknila od svojega godu na nedeljo.

»Jarmak« je pa spravil vse na viš, vernike in nevernike, vse kar leze in gre, staro in mlado je letelo v Pliberk na »travnike«. Tako so pravili stari ljudje. »Travnike« je oživel kot razdraženo mravljišče. Največ je bilo menda gledalcev, manj kupcev. »Ute« pa so prišle do svoje veljave. Muzike so prinesle še več življenja, da so pari pozabili celo na vročino, ki je pripekala na travniku cela dva dni. Nekateri se kar niso mogli ločiti od tam. Policija se je dobro izkazala. Saj ni bilo čuti o neugodah, ne o incidentih. Letos je »travnike« obiskalo mnogo starih in mladih znancev, prijateljev sejma iz sosednjih krajev Jugoslavije. Pa smo se prav dobro razumeli.

Filmska ocena

Bistrica v Rožu. — Nedelja, 16. 9.: Agata lass das Morden sein (III+). — Kriminalni film. Mlad pravdnik igra avtorici kriminalnih romanov v svoji letni hiši enega njenih romanov. — Nedelja, 17. 9.: Das Dorf ohne Moral (IVb). — Neokusna vaška veseliga. Za odrasle z resnim premislekom. — Sreda, 20. 9.: Küsse die töten (VI). — Nemoralni film, ki ga je treba odklanjati.

Borovlje. — Nedelja, 17. 9.: Das Schweigen im Walde (III). — Film po Ganghoferjevemu romanu. Lepi posnetki iz narave in živalskega življenja. — Sobota, 16. 9.: Aus dem Tagebuche einer Verführerin (IVb). — Nemški problematični film z mno-

gimi neverjetnimi dejanji. — Torek, 19. 9.: Paradies und Feuerofen (Ia++). — Veličastno barvno poročilo iz današnjega Izraela. Priporočljivo! — Četrtek, 21. 9.: Die Söhne der drei Musketiere (IVa). — Film iz divjega Zapada.

Dobro ves. — Sobota in nedelja, 16. in 17. 9.: Strafbattalion 999 (IV). — Vojni film. Realni film o uničenju nemškega bataljona na ruski fronti. — Sreda, 20. 9.: Kampf ohne Gnade (III). — Film iz divjega zapada, ki prikazuje, kako se je pijanec spreobrnil v pridnega farmarja.

Pliberk. — Sobota in nedelja, 16. in 17. 9.: Das Erbe von Björndal (III). — Dramatičen film iz kmečkega življenja. — Torek in sreda, 19. in 20. 9.: Die Nackte und der Satan (VI). — Film odklanjamo.

St. Jakob v Rožu. — Sobota in nedelja, 16. in 17. 9.: Giganten (III). — Družinska zgodba nekega farmarja iz Texasa, ki je v svoji starosti spoznal, da je prišlo v življenju vse drugače kot je pričakoval, pa je po vplivu žene ostal vendar ugleden mož. — Sreda, 20. 9.: Gegen alle Gewalten (IVb). — Kriminalni film. Priprava in izvedba roparskega umora v nekem hotelu.

Sinča ves. — 15. in 16. 9.: Der falsche Florian (IV). — Veseliga. 17. 9.: Wenn die Glocken hell erklingen (IIa). — Domovinski film. Fant — pevec spravi svojo mater s starim očetom. 18. in 21. 9.: Ein Weib wie der Satan (V). — Dramatičen film, ki ga je treba odklanjati. — 22. in 23. 9.: Treibgut aus Leidenschaft (III). — Pustolovska zgodba.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

MESTNO GLEDALIŠČE

Sobota 16. sept.: Otvoritev igralske sezone 1961-62 s *Prodano nevesto*, opera (premiera). — Nedelja, 17. sept.: *Spitzenhäubchen und Arsenik*, komedija. — Sreda, 20. sept.: *Prodana nevesta*, opera. — Četrtek, 21. sept.: zaprto! — Petek 22. sept.: *Hamlet*, drama (premiera). — Sobota 23. sept.: *Madame Pompadour*, opereta (premiera). Začetek vselej ob 19.30 uri.

KOMORNE IGRE

Sobota 16. sept.: *Oscar*, komedija. — Nedelja 17. sept.: zaprto! — Sobota 23. sept.: *Oscar*, komedija. Začetek vselej ob 19.30 uri.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA 17. 9.: 7.30 Duhovni nagovor. — 8.00 pesniško in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 18. 9.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Zvočni obzornik. — 18.00 Pojejo združeni zbori Slovenske prosvetne zveze. — TOREK 19. 9.: 14.15 Poročila, objave. — Skladbe za klavir in violino. — SREDA 20. 9.: 14.15 Poročila, objave. — Za našo vas. — Kar želite zaigramo. — ČETRTEK, 21. 9.: 14.15 Poročila, objave. — Otroci, poslušajte! — PETEK, 22. 9.: 14.15 Poročila, objave. — Mladina poje in igra. — SOBOTA, 23. 9.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 18.25 Prešmentana ljubezen.

MALI OGLAS

PLETILNE APARATE!

Najlepše vzorce, največje veselje s Passap pletilnimi aparati. Pri SATTLER, Klagenfurt, am Heuplatz.

Vse sadje, kar ga imate, kupi ANTONIČ na Rcki.